

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN, UNIVERSIDADE
E FORMACIÓN PROFESIONAL

CMUS Profesional de Santiago
Rúa Monte dos Postes s/n Santiago de Compostela CP
15703Coruña (A)
Tfno. 981519845, Fax 981519845
cmus.santiago@edu.xunta.es

Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa
REDE DE CONSERVATORIOS DE MÚSICA E DANZA DE GALICIA

MD85PRO01

Programación de Violonchelo

curso 2019/2020

Profesoras:

Mª Jesús Hervás Brull

Noia Suarez Ogando

UNIÓN EUROPEA
Fondo Social Europeo
O FSE inviste no teu futuro

Índice

1.	Introdución.....	3
1.	Metodoloxía.....	6
2.	Atención á diversidade.....	9
3.	Temas transversais.....	10
3.1	Educación en valores.....	11
3.2	Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC´s).....	11
4.	Actividades culturais e de promoción das ensinanzas.....	12
5.	Secuenciación do curso.....	13
5.1	Curso: 1º curso de grao elemental.....	13
5.2	Curso: 2º curso de grao elemental.....	24
5.3	Curso: 3º curso de grao elemental.....	34
5.4	Curso: 4º curso de grao elemental.....	44
5.5	Curso: 1º curso de grao profesional.....	55
5.6	Curso: 2º curso de grao profesional.....	67
5.7	Curso: 3º curso de grao profesional.....	79
5.8	Curso: 4º curso de grao profesional.....	89
5.9	Curso: 5º curso de grao profesional.....	99
5.10	Curso: 6º curso de grao profesional.....	110
6.	Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica.....	120
7.	Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento.....	122
8.	ANEXOS.....	122
8.1	Probas de acceso 1º de grao profesional.....	122
8.2	Probas de acceso a outros cursos.....	124
1.2	Acceso ao curso 2º grao elemental.....	124
1.3	Acceso ao curso 3º grao elemental.....	125
1.4	Acceso ao curso 4º grao elemental.....	125
8.3	Probas de acceso a outros cursos de GRAO PROFESIONAL.....	126
1.6	Acceso ao curso 2º grao profesional.....	126
1.7	Acceso ao curso 3º grao profesional.....	128
1.8	Acceso ao curso 4º grao profesional.....	129
1.9	Acceso ao curso 5º grao profesional.....	130
1.10	Acceso ao curso 6º grao profesional.....	132
8.4	Criterios para a obtención dos premios fin de grao.....	133
8.5	Sección bilingüe.....	134

1. **Introdución**

Esta programación didáctica ten como principal finalidade a de adaptar e concretar os Obxectivos Xerais de Grao Elemental e Grao Profesional, así coma os específicos da área de Violonchelo, propostos pola administración aos diferentes cursos destas ensinanzas, tendo moi presentes, como non podería ser de outra maneira, as características propias do centro onde se levará á práctica, o Conservatorio Profesional de Música de Santiago de Compostela, así coma do ámbito xeográfico, sociolóxico e cultural onde este se enmarca. Para elo, entre outras cousas, indícanse en cada un dos cursos unha relación de contidos, recursos e criterios de avaliación, ademais de unhas pautas en canto a súa secuenciación temporal orientadas a consecución dos obxectivos propostos, sempre cunha certa flexibilidade que permita a súa concreción e adaptación as particularidades e necesidades de cada un dos alumnos e alumnas da especialidade.

Outra das prioridades tidas en conta na creación desta programación, dada a idade do alumnado nestas ensinanzas, sobre todo no Grao Elemental (idades comprendidas entre os 8 e 14 anos), aínda que tamén no Grao Profesional, foi favorecer o desenvolvemento de certas capacidades susceptibles de unha maior evolución e mellora nestas etapas educativas, como son a creatividade, concentración, coordinación psicomotriz , capacidade auditiva, dominio da memoria, capacidade comunicativa e autocontrol e relaxación fronte a situacións de certo estrés, coma poden ser actuacións en público.

Do mesmo xeito preténdese promover en todo o proceso de ensino - aprendizaxe o fomento de certos valores, normas de conduta e actitudes que favorezan o desenvolvemento integral do alumno ou alumna como persoa.

■ Marco Legal

Para a elaboración desta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes documentos legais, clasificados atendendo á súa data de publicación, de menor a maior antigüidade:

- ORDE do 29 de setembro de 2015 pola que se convocan os premios extraordinarios nas ensinanzas artísticas profesionais nas modalidades de música, danza e de artes plásticas e deseño na Comunidade Autónoma de Galicia, correspondentes ao curso 2014/15. DOG do 6 de outubro de 2015.
- DECRETO 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG 21 de decembro de 2011.
- CIRCULAR 15/2011 da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música e danza.
- ORDE do 4 de agosto de 2011 pola que se desenvolve o Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 18 de agosto de 2011.
- DECRETO 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 19 de xaneiro de 2011.
- ORDE do 28 de xullo de 2008, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de

setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 18 de agosto de 2008.

- ORDE do 8 de febreiro de 2008, pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música que se establecen na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG do 26 de febreiro de 2008.
- DECRETO 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 31 de outubro de 2007.
- CIRCULAR 9/2007 da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se ditan instrucións sobre o desenvolvemento das ensinanzas elementais e profesionais de música establecidas na Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

■ Características do centro

A cidade de Santiago de Compostela, na que se sitúa este conservatorio conta na actualidade no seu ámbito musical con unha Orquestra Sinfónica profesional, a Real Fiharmonía de Galicia, con un nivel moi alto e unha programación estable coa súa sé no Auditorio de Galicia, unha sala de concertos que atrae actuacións de gran calidade ao longo do ano e que fai que a cidade conte con unha programación musical estable. Conta tamén con unha Banda de Música Profesional, A Banda de Música Municipal de Santiago de Compostela, e outras agrupacións non profesionais como o Orfeón Terra Nosa, a Orquestra da USC, etc.

O Conservatorio Profesional de Música de Santiago de Compostela atópase situado ao norte da cidade e foi construído no ano 2004. É polo tanto un edificio de nova creación, arquitectonicamente moi vistoso, e con moita luz pero moi reducido para a

demanda existente neste momento. Depende organicamente da Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia e nel impártense as materias de grao elemental e profesional que están reguladas nos Decretos 198/2007 e 203/2007 polos que se establece a ordenación dos respectivos graos das ensinanzas de réxime especial de música.

■ Características do alumnado

O conservatorio conta cunha media de 500 alumnos/as. Nel conviven alumnos de características socioculturais e socioeconómicas moi distintas, temos por un lado o alumnado maioritariamente da cidade e do contorno mais próximo con un nivel sociocultural e económico moi variado que buscan no conservatorio unha formación musical complementaria aos seus estudos xerais. Por outro lado temos alumnado dun contorno mais afastado, procedente de escolas de música de lugares como Arca, Valga, Silleda, Vedra, Teo, Rianxo, etc., con unhas inqedanzas distintas e moitas veces con un interese por completar os estudos profesionais e seguir cos estudos superiores de música, e nalgúns casos con un esforzo moito maior en canto a desprazamento. Aínda existe unha variable mais, Santiago de Compostela conta con un campus universitario que atrae alumnado procedente de outros conservatorios de Galicia que queren compatibilizar os seus estudos universitarios coa finalización dos estudos profesionais de música no Centro.

Todo isto da lugar a unha grande heteroxeneidade no alumnado en canto a dedicación, constancia no estudo, grao de implicación, etc., aspectos a ter en conta na organización do centro e na elaboración das programacións didácticas.

1. Metodoloxía

De forma xeral, aínda que empregaranse distintos estilos metodolóxicos, primarán os mais produtivos, como son a resolución de problemas por parte do alumno ou alumna ou o descubrimento guiado, nos que se busca unha maior implicación do alumnado no proceso de ensinanza-aprendizaxe. Os estilos máis directos, coma a asignación de tarefas, tamén serán utilizados en función da área tratada, a natureza dos contidos, a dificultade dos mesmos e o grao de consecución dos obxectivos relacionados. Dado que esta materia impartirase semanalmente cunha duración dunha hora faráse vital un correcto aproveitamento temporal de cada unha das sesións. É por iso que intentarase inculcar certa puntualidade no alumnado, tendo en conta que nas ensinanzas musicais poden necesitar de certo tempo entre clase e clase para recoller o instrumento ou mesmo para transportalo de unha aula a outra. Procurarase, se fose necesario, que cada alumno e alumna tomase conciencia da importancia das tarefas recomendadas para a súa realización na casa, xa que faise imprescindible para a súa correcta evolución dentro das ensinanzas musicais. Do mesmo xeito, débese ter en conta que a vocación do alumno ou alumna pode, é de feito na maioría dos casos así é, non estar totalmente definida de cara aos estudos superiores de música. En calquera caso, procurarase en todo momento a motivación do alumnado, que deberá resultar nun maior rendemento do mesmo, e pode que reforce ao mesmo tempo a súa incipiente vocación.

Os principios metodolóxicos xerais da materia son:

Principios de **actividade e participación**: daremos ao alumnado un papel activo no seu aprendizaxe (investigación, descubrimento guiado, resolución de problemas...), o dos seus compañeiros (ensinanza mutua, traballo en grupos cooperativos...) e a avaliación dos mesmos (autoavaliación e coavaliación). Trataremos de facer partícipes da sesión a todo o alumnado en todo momento, para iso evitaremos as actividades eliminatorias e con largas esperas.

Principios de **motivación e autoestima**: no comezo e final das sesións procuraremos realizar una explicación ou reflexión de carácter motivante, que leve aos alumnos/as a una situación que facilite a súa maior implicación no proceso de ensino – aprendizaxe. Reforzaremos positivamente as actitudes e execucións correctas, orientaremos as que non o sexan mediante distintos mecanismos de feedback nas que poidan apreciar a súa mellora, desenvolvendo así a súa autoestima.

Principios de **aprendizaxes significativos**: de acordo ca concepción construtivista do aprendizaxe partiremos dos coñecementos previos sobre os contidos da materia (avaliación inicial) e as relacións entre eles e os de outras materias (intradisciplinares), tendoos en conta á hora de trazar un camiño (temporalización) e unhas estratexias apropiadas co fin de acadar os obxectivos previstos.

Principios de **globalización**: o tratamento dos contidos obxecto do aprendizaxe estrutúrase de forma interrelacionada dentro de cada curso (contidos abordados por bloques) e entre os diferentes cursos (tratamento en espiral dos contidos, profundizando no seu desenvolvemento respecto aos cursos precedentes respectando así a evolución do alumno/a e o seu aprendizaxe).

Principios de **personalización e atención á diversidade**: para o deseño desta PD tívose en conta a heteroxeneidade de cada agrupación – clase. Nesta mesma líña, adaptárase a actuación docente en función dos diferentes ritmos de traballo e aprendizaxe (traballos por grupos de nivel, actividades de reforzo desenvolvidas en paralelo á sesión tipo, actividades de ampliación, uso de estratexias analíticas...).

Principios de **interacción**: fomentárase a interacción positiva entre todos os participantes do proceso de aprendizaxe: alumno – alumno (traballo en grupo, ensinanza mutua, coavaliación...), alumno – profesor (debate, descubrimento guiado,

análise de resultados, reflexións, reforzos...) e procuraremos a implicación das familias no proceso educativo (acción tutorial).

2. Atención á diversidade

Debemos considerar a atención á diversidade como aquelas actuacións, medidas ou programas destinados a dar una resposta adecuada a aquel alumnado con necesidades específicas de apoio educativo para o logro dos obxectivos previstos.

Enfocaremos a atención á diversidade partindo dende o análise da heteroxeneidade do grupo, no que atoparemos diferencias individuais en canto a intereses, motivacións, ritmos de aprendizaxe, coñecementos previos... Debido a isto cobra especial importancia a avaliación inicial que realizaremos: de forma xeral ao inicio do curso, tratando de coñecer as características individuais de cada alumno/a para identificar o máis prematuramente posible as medidas de atención precisas; e máis especificamente cada vez que se aborde un repertorio novo co alumno, afinando no posible esas medidas. Igualmente destacable é a coordinación dentro do departamento entre os profesores que imparten esta mesma materia, e cos titores/as de cada un dos alumnos/as.

No caso de non detectar necesidades específicas de apoio educativo dentro do grupo as **medidas de atención á diversidade non significativas** serán as seguintes:

Medidas de carácter xeral:

Selección do repertorio atendendo a criterios sociocéntricos (necesidades, intereses, motivacións, posibilidades...).

Establecemento de tarefas de reforzo e ampliación prestando atención aos diferentes ritmos de aprendizaxe do alumno.

Medidas personalizadas:

Alumnado coa materia pendente do curso anterior: maior atención a posibles necesidades do alumno/a e contacto permanente cos pais co fin de establecer unha estratexia adecuada no caso de atoparse dificultades.

Exentos da práctica instrumental de forma temporal (enfermidade, lesión ou outras causas debidamente xustificadas): no caso de alumnos/as que por causa prolongada non poidan participar nun porcentaxe superior ao 66% das sesións, deberán realizar un exame final cas mesmas características que o indicado para o alumnado que perdera o dereito á avaliación continua. Aqueles que polo motivo que fora non poidan participar puntualmente en algunha das sesións, deberán facerse cargo de coñecer o traballado na clase e, na medida do posible, realizalo na casa, procurando así evitar un perxuízo no ritmo de traballo das seguintes sesións para el mesmo.

Se se detectaran necesidades específicas de apoio educativo dentro do grupo as **medidas de atención a diversidade significativas** reflectiranse nunha adaptación curricular personalizada tendo en conta a opinión dos membros do departamento ao que a materia está adscrito e que poderá seguir diferentes estratexias coma:

Variación da metodoloxía.

Adaptación do material didáctico (repertorio).

Proposta de actividades complementarias e de apoio e cunha dificultade acorde a cada alumno/a.

Maior flexibilidade en canto ao ritmo de traballo.

3. Temas transversais

O tratamento de contidos transversais é imprescindible para a formación integral dos alumnos e alumnas. Representan uns elementos educativos básicos que deben incorporarse nas diferentes áreas co fin de conseguir unha plena integración do alumnado na sociedade. Son contidos de ensinanza esencialmente actitudinais que responden a problemas e realidades directamente relacionados coa vida cotiá de actualidade no ámbito social e que pola súa transcendencia demandan un tratamento educativo.

3.1 Educación en valores

A Educación Musical, debido ao seu carácter aberto e participativo, é unha área privilexiada para a incorporación dos temas transversais. En concreto na materia de Violonchelo faremos especial fincapé, entre outros, aos seguintes:

Educación para a igualdade de oportunidades entre ámbolos sexos

Educación para a saúde

Educación para o ocio

Educación ambiental

Educación para a paz

Educación do consumidor

Ademais, ao longo do curso o Centro organiza periodicamente actividades nas que todos estes aspectos están moi presentes, falamos de actuacións, intercambios con outros conservatorios, conferencias, cursiños, e, principalmente, de concertos solidarios en favor de diferentes institucións comprometidas coa nosa sociedade.

3.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC´s)

Nesta materia, dado o carácter principalmente auditivo, e en algún caso visual, de moitos dos contidos plantexados, o uso das TIC´s pode complementar, e mesmo facilitar en boa medida o proceso de ensinanza – aprendizaxe.

Amais da utilización da pizarra electrónica, no caso de dispor dela, é probable que en moitas ocasións se recorra a materiais audiovisuais, tanto videos coma audios, para complementar a modo de exemplos prácticos o tratado en cada unha das sesións de clase. Así mesmo, se se estima conveniente, achegaráselle ao alumnado material en formato electrónico (textos, gráficos, etc.) que poida axudar á comprensión de calquera dos contidos ou poida complementalos. Así mesmo poderáse recomendar á escoita de grabacións polos medios dos que se dispoña (spotify, youtube...) e tamén poderáse facer uso dunha aula virtual da materia, a criterio do profesor.

O profesorado pode facer uso do formato dixital para rexistrar as anotacións das sesións de clase nos cadernos de aula do alumnado mediante un ordenador ou tableta.

Na organización e coordinación de concertos e actividades, utilizarase o sistema de mensaxería das aplicacións móbiles para que a comunicación das instrucións sexa máis inmediata.

4. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Fomentarase a asistencia dos alumnos e alumnas a concertos, cursos, clases de reforzo, conferencias, etc. que xurdan tanto dentro coma fora do centro, sobre todo das relacionadas ou que poidan ser de interés para a materia.

Así mesmo intentarase, na medida do posible, participar nas actividades organizadas polo Departamento de Corda, no que se adscribe esta materia, ou mesmo polo Centro, que poidan ser de proveito para o alumnado, ou de promoción da materia ou das ensinanzas ofertadas no centro, a través de concertos públicos, audicións, etc.

En calquera caso as actividades complementarias e extraescolares que organice o Centro, ou nas que participe activamente, relacionadas ou non con esta materia, serán definidas ao comezo de cada curso dentro do Programa de Actividades Culturais e de Promoción das Ensinanzas.

5. Secuenciación do curso

5.1 Curso: 1º curso de grao elemental

5.1.1 Obxectivos para o 1º curso de grao elemental

- Adoptar unha correcta posición do corpo con respecto ao instrumento.
- Adoptar unha correcta posición da man dereita para a utilización do arco e a correcta produción do son.
- Adoptar unha correcta colocación da man esquerda sobre o violoncello para unha correcta afinación.
- Aprender as diversas combinacións das notas na primeira posición.
- Interpretar unha escala de memoria con seguridade, afinación e bo son.
- Practicar diariamente con pequenos estudos que conteñan só dificultades da primeira posición e golpes de arco básicos.
- Interpretar correctamente pequenas pezas musicais que reflictan os aspectos traballados durante o curso.
- Coñecemento das correctas técnicas de estudo do instrumento.

5.1.2 Contidos

Disposición corporal, relaxación e respiración.

- Control dos músculos das costas, brazos, pescozo, pernas e pés .
- Distribución do peso do corpo. Sentarse correctamente.
- A colocación do instrumento e o contacto correcto co corpo.
- Hábito de autocontrol para unha correcta posición do corpo e colocación do instrumento.
- Hábito dunha correcta respiración e relaxación para a interpretación.

O Instrumento. Producción do so.

- Coñecemento do violoncello e a produción do seu son.
- Coñecemento das distintas partes do instrumento e do arco.
- Coñecemento dos distintos materiais dos que está construído o instrumento e o arco.
- Concepto de son correcto.
- Autocontrol na produción do son.

Técnica da man dereita. Conduta e golpes de arco. Articulación e sonoridade.

- Traballo sobre a man dereita e os distintos golpes de arco.
- Correcto sostemento do arco.
- Posición do brazo dereito e os seus movementos básicos.
- Utilización das diferentes zonas do arco: metade superior, metade inferior, centro e todo o arco.
- Funcionamento do pizzicato.
- Cambios de corda con fluidez e suavidade en tódalas partes do arco.
- Traballo dos golpes de arco: Detaché, Staccato e Legato ata catro notas.
- Traballo sobre patróns rítmicos.
- Adquisición de criterio e capacidade para resolver problemas técnicos suscitados polo repertorio traballado

Técnica da man esquerda. Dixitación. Afinación.

- Posición dos dedos e da man esquerda sobre o violoncello
- O oído interno e a súa aplicación á afinación do violoncello.
- Utilización correcta da dicitación a empregar na lectura dun pentagrama.
- Movemento correcto dos dedos evitando desprazamentos innecesarios utilizando as articulacións precisas.
- Coordinación dos aspectos técnicos da man dereita e a man esquerda.
- Hábito de autocontrol da afinación utilizando o oído interno e as cordas ao aire.
- Adquisición de criterio e capacidade para resolver problemas técnicos suscitados polo repertorio traballado.

Posicións fixas

- Traballo sobre unha correcta posición da man esquerda na posición primeira do violoncello.
- Iniciación sobre as extensións en primeira posición.

Dinámica, tempo e outros aspectos interpretativos.

- Utilización correcta do arco para a experimentación e descubrimento das dinámicas piano, mezzoforte e forte.
- Potenciación da capacidade de interpretación.
- Desenvolvemento e exteriorización da capacidade expresiva e de concentración.
- Audición de gravacións que poidan suscitar o interese do alumno.

Escalas, arpxos e intervalos dunha e dúas oitavas.

- Traballo sobre as escalas de SOL M e RE M nunha oitava, primeiro en pizzicato e despois con distintos golpes de arco.
- Traballo sobre as escalas de DO M e RE M en dúas oitavas, primeiro en pizzicato e despois con distintos golpes de arco.
- Estudo das demais escalas nunha oitava e cos seus arpxos.

Iniciación á improvisación.

- Improvisación sobre un ostinato rítmico empregando notas da escala pentatónica con arco ou pizz.

Repertorio de cancións, estudos e obras de diversos estilos para a interpretación individual e en grupo.

- Traballo sobre estudos que axuden a solucionar dificultades técnicas concretas.
- Utilización da lectura sobre o pentagrama.
- Interpretación de cancións sinxelas con especial énfase no repertorio popular. Lectura a vista de pequenos fragmentos adecuados ao seu nivel técnico
- Interpretación do repertorio individual, con acompañamento ou en grupo.
- Memorización dunha parte do repertorio e desenvolvemento da capacidade memorística.
- Aplicación correcta e coordinada dos aspectos mecánicos e técnicos do repertorio.
- Adquisición de criterio e capacidade para resolver cuestións técnicas, expresivas e interpretativas.
- Goce persoal por medio da interpretación.

Outros contidos.

- Valoración das correctas técnicas de estudo do violoncello.
- Interese polas manifestacións musicais da noso entorno: concertos, cursos, gravacións, etc..

5.1.3 Temporalización

1º trimestre: Colocación do violoncello e toma do arco. Introdución á colocación da man esquerda e preparación para as escalas e arpxos nunha oitava: Re M, Sol M, en pizzicato. As partes do instrumento e o seu coidado. Como estudar: principios básicos do aproveitamento do estudio. Interpretación de algunhas pezas.

2º trimestre: Divisións elementais do arco: unidades, terzos, arco enteiro. Escalas e arpexos nunha oitava (Sol M, Re M), e Do M en dúas oitavas. Clases colectivas: Como tocar en grupo: capacidade de escoitarse e de respectarse uns a outros. Interpretación de pequenas pezas nas tonalidades citadas, preferiblemente de memoria.

3º Trimestre: Interpretación de pequenas pezas nas tonalidades aprendidas, con movementos básicos de arco libres de tensións, e con afinación, ritmo e calidade de son correctos. Fundamentos da conducción do arco e do son en tres movementos básicos: detaché, martelé e staccato. Os cambios de corda e o legato. Preparación de exercicios para estudar no verán con unha planificación clara para que o alumno adquira bos hábitos de estudo.

5.1.4 Avaliación

A avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso. Utilizaranse pois procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

Dita avaliación será en todo caso **obxectiva**, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, **transparente**, xa que se aplicarán os criterios de avaliación e cualificación contidos nesta programación didáctica, e **accesible**, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza – aprendizaxe.

Criterios de avaliación

- ✓ Realizar o traballo diario proposto polo profesor.

- ✓ Demostrar un grado de asimilación dos aspectos técnicos traballados durante o curso (posición do corpo, mans e instrumento).
- ✓ Interpretar pequenas pezas só ou con acompañamento, e de memoria.
- ✓ Demostrar interese e preocupación pola correcta execución dunha escala e/ou peza musical.
- ✓ Ler pequenos textos a primeira vista con fluidez e comprensión.
- ✓ Demostrar interese polas características e posibilidades que ofrece o violoncello e as diversas manifestacións do noso entorno.

Mínimos esixibles

1. Lectura e comprensión da escritura utilizada no pentagrama (clave de fa, compas, silencios...).
2. Correcta colocación do corpo con respecto ao instrumento.
3. Man dereita: Colocación adecuada sobre o arco, Utilización das diferentes zonas do arco, e produción dun son de calidade.
4. Man esquerda: Colocación adecuada sobre o batedor en primeira posición, e utilización correcta da dicitación a empregar na lectura dun pentagrama.
5. Interpretación dunha das escalas propostas durante o curso.
6. Interpretación de dúas pezas con acompañamento de piano que mostren unha boa posición tanto da primeira posición na man esquerda como da correcta utilización do arco.
7. Interpretación de memoria dunha das pezas.
8. Interpretación dunha peza en grupo para dous o mais violoncellos asimilando o seu papel dentro da agrupación.
9. Interpretación en público demostrando un dominio dos obxetivos mínimos esixibles

Procedementos e ferramentas de avaliación

O procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua**, polo tanto, en cada unha das sesións de clase farase un seguimento do grao de consecución dos obxectivos e dos contidos abordados. O Profesor/a valerase das seguintes ferramentas para a avaliación do alumnado:

Observación directa e seguimento de cada unha das sesións de clase.

Seguimento do grao de estudo do repertorio na casa.

Grao de participación e actitude en cada concerto e/ou audición.

Probas puntuais de nivel, individuais ou en grupo, de calquer fragmento do repertorio a petición do profesor, se fose necesario.

Dada a importancia que a observación directa por parte do profesor ten nas ferramentas e procedementos de avaliación, o **profesor/a levará conta destes aspectos por escrito nun rexistro/diario de clase** do que será responsable el mesmo co fin de dar trazabilidade, transparencia e accesibilidade en todo momento á avaliación do alumnado.

Criterios de cualificación

Dar un valor matemático de modo illado a cada un dos aspectos traballados, e por tanto susceptibles de ser avaliados, nas ensinanzas artísticas non é facilmente aplicable dada a súa interrelación. Por tanto, algúns dos criterios de avaliación fan referencia a bloques de coñecemento avaliados de forma conxunta.

A distribución será a seguinte:

1. ACTITUDE FRENTE A MATERIA: asistencia, puntualidade, actitude, organización nas clases e grao de esforzo para aprender os obxetivos e contidos do curso. (10% da cualificación)
2. ESTUDO AUTÓNOMO: calidade, regularidade e grao de esforzo do traballo programado para traballar na casa. (20% da cualificación)
3. DOMINIO TÉCNICO DA MAN ESQUERDA: execución de escalas e estudos en primeira posición que mostren un dominio da colocación correcta da man esquerda sobre o instrumento e do control da afinación. (25% da cualificación).
4. DOMINIO TÉCNICO DA MAN DEREITA: colocación da man dereita no arco, control do paso do arco sobre as cordas, flexibilidade nos cambios de corda, diferentes tipos de arco (Detaché, Stacatto e Legatto) en diferentes velocidades (25% da cualificación).
5. INTERPRETACIÓN: Calidade na interpretación de pezas e estudos individualmente, en grupo e con acompañamento, na clase e nas audicións públicas. Traballo da interpretación dalgunas pezas de memoria, e dalguns fragmentos a primeira vista. (20% da cualificación).

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (dispoñibles na páxina web).

-Criterios para a ampliación de matrícula:

Para a concesión da ampliación de matrícula, o profesor da asignatura realizará unha proba de interpretación dun repertorio na que o alumnado deberán demostrar un

dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia.

-Criterios de cualificación para a ampliación de matrícula:

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

5.1.5 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Para os alumnos que suspendan algunha das avaliacións parciais do presente curso, realizarase un plan de traballo específico, baseado na programación didáctica da materia, que pode constar de novas actividades de reforzo e de avaliación nos aspectos que precisen de mellora. Dadas as peculiaridades da aprendizaxe instrumental, o feito de centrarnos en maior medida nos aspectos non superados en trimestres anteriores non ten por que supor unha desviación dos obxectivos xerais do presente curso, pois moitos dos obxectivos e contidos están interrelacionados entre si e o traballo específico sobre calquera deles tamén inflúe no nivel de consecución dos demais. Así pois, no momento no que o alumno ou alumna supere ao longo do presente curso cada un dos obxectivos mínimos esixidos na avaliación ou avaliacións parciais que tivera pendentes, estas consideraranse superadas. Para os alumnos que teñan a materia pendente do curso anterior realizarase un plan de traballo máis específico baseado na programación didáctica da materia e nos puntos que necesiten de unha máis grande mellora por parte do alumno ou alumna, e que poderá constar de

novas actividades e/ou recursos complementarios, que axuden a reforzar ditos aspectos. Dadas as peculiaridades da aprendizaxe instrumental, o feito de centrarnos nos aspectos non superados en cursos anteriores non ten por que supor unha desviación dos obxectivos xerais do presente curso, pois moitos dos obxectivos e contidos están interrelacionados entre si e o traballo específico sobre calquera deles tamén inflúe no nivel de consecución dos demais. No momento no que o/a alumno/a supere cada un dos obxectivos mínimos esixidos para o curso que figure como pendente, poderase considerar superado o curso pendente correspondente.

Perda de avaliación continua

Como se indica anteriormente, o procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua** pero, se o profesor ou profesora da materia considera que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, deberá convocalo para unha única proba (que poderá ter varias partes), de carácter escrita, oral ou instrumental, en función da materia, na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

A proba consistirá no seguinte:

A) Interpretación de algunhas escalas e/ou arpexios, a elección do profesor, e á velocidade e as características indicadas nos mínimos esixibles de cada curso.

B) Interpretación de algúns dos exercicios ou estudos indicados para o curso (mínimos esixibles), a elección do profesor.

C) Interpretación individual das obras programadas para o curso ou trimestre. Non será obrigatorio o acompañamento pianístico para a realización desta proba.

Os criterios de cualificación de dita proba serán os seguintes:

Na avaliación desta proba terase en conta o dominio técnico do instrumento e tamén a corrección interpretativa do ritmo, articulación, afinación, sonoridade, dinámica e fraseo.

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

Probas extraordinarias de setembro

Aqueles alumnos que non superaran a materia no mes de xuño disporán dunha proba extraordinaria para a recuperación da mesma que terá lugar durante a primeira semana do mes de setembro. Nela deberán demostrar o dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia. Con carácter xeral consistirá nunha única proba co instrumento, o violonchelo, e que constará de tres partes:

A) Interpretación de algunhas escalas e/ou arpexios, a elección do profesor, e á velocidade e cas características indicadas nos mínimos esixibles de cada curso. O resultado desta parte terá un peso do 30% sobre a nota final da proba.

B) Interpretación de algúns dos exercicios ou estudos indicados para o curso (mínimos esixibles), a elección do profesor. Os aspectos a ter en conta na avaliación desta parte serán os seguintes: dominio técnico do instrumento; corrección rítmica e na articulación; afinación, sonoridade, dinámica e fraseo. Esta parte terá un peso do 35% sobre a nota final da proba.

C) Interpretación individual de todas ou parte das obras programadas para o curso (tamén poderán ser fragmentos das mesmas), a elección do profesor. Non será preciso acompañamento pianístico para a realización desta proba. Na avaliación desta parte terase en conta o seguinte: dominio técnico do instrumento; corrección rítmica e na articulación; afinación, sonoridade, dinámica e fraseo. O peso desta parte na nota final da proba será do 35%.

En calquera caso, para poder acadar unha cualificación positiva nesta proba, o alumno/a deberá presentar para o exame todo o repertorio e exercicios indicados nos mínimos esixibles do curso.

5.1.6 Recursos didácticos

Propóñense estas pezas, estudos e métodos pero se poderán utilizar outros de similares características a xuízo do profesor.

- MARDEROVSKY, L: Lesson in cello playing
Páxinas 8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27
- SUZUKI: Suzuki Cello School. Vol. 1º. Lec: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14

- K & D BLACKWELL: Cello timer Joggers Book 1. Ed. Boileau.
- MARTINDALE & CRACKNELL: "Enjoy Playing the cello" Oxford University Press, 1989.
- VIOLONCELLO MUSIC FOR BEGINNERS. Ed Budapest: Vol. 1:
- FEUILLAR, L. : Methode pour le jeune violoncelliste. E. Delrieu. Exercicios del 1 al 9.
- SEBASTIÁN LEE: "Le primer pas". Op. 101.(Nº 1 al 5). Alphonse Leduc, 1944
- NELSON.S: Piezas "Rigth from the Start" y "Piece by piece"
- CABO DINTEN: "Iniciació ao violoncel" (DINSIC)
- DISNEY VARIOS: "Easy Disney Favorites". Ed. Hal-Leonard
- MOTATU, D.: "El Violoncello" Iniciación a la música. Real Musical.

5.2 Curso: 2º curso de grao elemental

5.2.1 Obxectivos para o 2º curso de grao elemental

- Avanzar cara a unha correcta posición do corpo con respecto ao instrumento.
- Avanzar cara a unha correcta posición da man dereita para a utilización do arco e a correcta produción do son.
- Continuar co traballo de colocación da man esquerda sobre o violoncello para unha correcta afinación.
- Aprender as extensións en primeira posición.
- Iniciar ao estudo de dobres cordas deixando unha ao aire.
- Avanzar na interpretación con novos golpes de arco.
- Interpretar unha escala de memoria en dúas oitavas de extensión con seguridade, afinación e bo son.

- Interpretar correctamente pequenas pezas musicais que reflectan os aspectos traballados durante o curso.
- Coñecer as correctas técnicas de estudo do instrumento.

5.2.2 Contidos

Disposición corporal, relaxación e respiración.

- Control dos músculos das costas, brazos, pescozo, pernas e pés.
- Distribución do peso do corpo. Sentarse correctamente.
- A colocación do instrumento e o contacto correcto co corpo.
- Hábito de autocontrol para unha correcta posición do corpo e colocación do instrumento.
- Hábito dunha correcta respiración e relaxación para a interpretación.

Instrumento. Producción do son.

- Repaso das distintas partes do violoncello e do arco.
- Traballo sobre a amplitude, flexibilidade e limpeza do son.
- Autocontrol na produción do son.

Técnica da man dereita. Conduta e golpes de arco. Articulación e sonoridade.

- Posición do brazo dereito e os seus movementos básicos.
- Utilización das diferentes zonas do arco: metade superior, metade inferior centro e todo o arco.
- Cambios de corda con fluidez e suavidade en todas as partes do arco.
- Traballo dos golpes de arco: Detaché, Stacatto, e Legatto
- Ligaduras ata catro notas.

- Combinacións das diferentes articulacións coñecidas.
- Dobres cordas cunha ó aire.
- Adquisición de criterio e capacidade para resolver problemas técnicos suscitados polo repertorio traballado.

Técnica da man esquerda. Dixitación. Afinación.

- Asimilación correcta da primeira posición e aprendizaxe da técnica das extensións.
- Traballo sobre exercicios básicos de preparación ao estudo de dobres cordas deixando unha delas ao aire.
- O oído interno e a súa aplicación á afinación do violoncello.
- Utilización correcta da dixitación a empregar na lectura dun pentagrama.
- Movemento correcto dos dedos evitando desprazamentos innecesarios utilizando as articulacións precisas.
- Coordinación dos aspectos técnicos da man dereita e a man esquerda.
- Hábito de autocontrol da afinación utilizando o oído interno e as cordas ao aire.
- Adquisición de criterio e capacidade para resolver problemas técnicos suscitados polo repertorio traballado.

Posicións fixas

- Traballo sobre as extensións en primeira posición.

Dinámica, tempo e outros aspectos interpretativos.

- Utilización correcta do arco para a experimentación e descubrimento de novas dinámicas.
- Potenciación da capacidade de interpretación.

-Desenvolvemento e exteriorización da capacidade expresiva e de concentración.

-Audición de gravacións que poidan suscitar o interese do alumno.

Escalas, arpejos e intervalos dunha e dúas oitavas.

-Traballo sobre escalas e arpejos nas diferentes tonalidades e con distintos golpes de arco.

-Estudo das escalas e arpejos nunha oitava de extensión.

Improvisación.

-Improvisación individual baseada en melodías ou xiros melódicos dados.

-Improvisación sen utilización da grafía musical convencional.

-A variación como base da improvisación.

Repertorio de cancións, estudos e obras de diversos estilos para a interpretación individual e en grupo.

-Traballo sobre estudos que axuden a solucionar dificultades técnicas concretas.

-Utilización da lectura sobre o pentagrama.

-Interpretación de cancións sinxelas que reflicten os aspectos técnicos traballados no curso.

-Lectura a vista de pequenos fragmentos adecuados ao seu nivel técnico.

-Interpretación de repertorio individual, con acompañamento ou en grupo.

-Memorización dunha parte do repertorio e desenvolvemento da capacidade memorística.

-Aplicación correcta e coordinada dos aspectos mecánicos e técnicos do repertorio.

-Adquisición de criterio e capacidade para resolver cuestións técnicas, expresivas e interpretativas.

-Goce persoal por medio da interpretación.

Outros contidos.

-Valoración das correctas técnicas de estudo do violoncello.

-Interese polas manifestacións musicais da noso entorno: concertos, cursos, gravacións, etc...

5.2.3 TEMPORALIZACION:

1º trimestre: Cómo estudar: a organización do traballo na casa. combinacións sinxelas. Ritmo e sincronización das dúas mans. Exercicios de dobres cordas cunha corda ao aire. Exercicios con ligaduras ata catro notas. Interpretación de algunhas piezas.

2º trimestre: Formación do son: homoxeneidade, sonoridade e afinación; o peso e a velocidade do arco. Estructuras formais básicas: ABA, ABCA, ABCB, etc. Traballo técnico sobre as extensións. Escalas de nunha oitava con diferentes golpes de arco e valores rítmicos. Interpretación de algunhas piezas.

3º trimestre: Interpretación de pequenas pezas, con movementos básicos de arco libres de tensións, e con afinación, ritmo e calidade de son correctos. Reforzamento da técnica básica por medio da práctica en grupo.

5.2.4 Avaliación

A avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso. Utilizaranse pois procedementos e ferramentas variados que

permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

Dita avaliación será en todo caso **obxectiva**, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, **transparente**, xa que se aplicarán os criterios de avaliación e cualificación contidos nesta programación didáctica, e **acesible**, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza – aprendizaxe.

Criterios de avaliación

- ✓ Realizar o traballo diario proposto polo profesor.
- ✓ Demostrar un grado de asimilación dos novos aspectos técnicos traballados durante o curso (posicións, golpes de arco, etc...).
- ✓ Demostrar sensibilidade á hora de interpretar unha pequena peza a só ou con acompañamento de acordo coas novas dificultades técnicas do curso.
- ✓ Demostrar interese e preocupación pola correcta execución dunha escala ou peza musical.
- ✓ Interpretar con fluidez obras das recomendadas no programa ou de similar dificultade.
- ✓ Ler un pequeno texto a primeira vista con fluidez e comprensión.
- ✓ Demostrar interese polas novas características e posibilidades do violoncello aprendidas durante o curso.

Mínimos esixibles

1. Lectura e comprensión da escritura utilizada no pentagrama (clave de fa, sínkopas, tresillos...).

2. Correcta colocación do corpo con respecto ao instrumento.
3. Man dereita: Colocación adecuada sobre o arco, Utilización das diferentes zonas do arco, e produción dun son de calidade. Diferentes golpes de arco (Detaché, Staccato, Ligaduras ata 4 notas).
4. Man esquerda: Colocación adecuada sobre o batedor en primeira posición, e utilización correcta da dixitación a empregar na lectura dun pentagrama. Extensións en primeira posición.
5. Interpretación dunha das escalas propostas durante o curso con diferentes valores rítmicos e diferentes golpes de arco.
6. Interpretación de tres pezas con acompañamento de piano que reflictan un dominio tanto da primeira posición como das súas extensións.
7. Interpretación de memoria dunha das pezas.
8. Interpretación dunha peza en grupo para dous o mais violoncellos asimilando o seu papel dentro da agrupación.
9. Interpretación en público demostrando un dominio dos obxetivos mínimos esixibles.

Procedementos e ferramentas de avaliación

O procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua**, polo tanto, en cada unha das sesións de clase farase un seguimento do grao de consecución dos obxectivos e dos contidos abordados. O Profesor/a valerase das seguintes ferramentas para a avaliación do alumnado:

Observación directa e seguimento de cada unha das sesións de clase.

Seguimento do grao de estudo do repertorio na casa.

Grao de participación e actitude en cada concerto e/ou audición.

Probas puntuais de nivel, individuais ou en grupo, de calquer fragmento do repertorio a petición do profesor, se fose necesario.

Dada a importancia que a observación directa por parte do profesor ten nas ferramentas e procedementos de avaliación, o profesor/a levará conta destes aspectos por escrito nun rexistro/diario de clase do que será responsable el mesmo co fin de dar trazabilidade, transparencia e accesibilidade en todo momento á avaliación do alumnado.

Criterios de cualificación

Dar un valor matemático de modo illado a cada un dos aspectos traballados, e por tanto susceptibles de ser avaliados, nas ensinanzas artísticas non é facilmente aplicable dada a súa interrelación. Por tanto, algúns dos criterios de avaliación fan referencia a bloques de coñecemento avaliados de forma conxunta.

A distribución será a seguinte:

1. ACTITUDE FRENTE A MATERIA: asistencia, puntualidade, actitude, organización nas clases e grao de esforzo para aprender os obxetivos e contidos do curso. (10% da cualificación)
2. ESTUDO AUTÓNOMO: calidade, regularidade e grao de esforzo do traballo programado para traballar na casa. (20% da cualificación)
3. DOMINIO TÉCNICO DA MAN ESQUERDA: execución de escalas e estudos en primeira posición que conteñan extensións e mostren un dominio da colocación correcta da man esquerda sobre o instrumento e do control das extensións e da afinación. (25% da cualificación).
4. DOMINIO TÉCNICO DA MAN DEREITA: colocación da man dereita no arco, control do paso do arco sobre as cordas, flexibilidade nos cambios de corda,

diferentes tipos de arco (Detaché, Stacatto e Legatto) en diferentes velocidades (25% da cualificación).

5. INTERPRETACIÓN: Calidade na interpretación de pezas e estudos individualmente, en grupo e con acompañamento, na clase e nas audicións públicas. Traballo da interpretación dalgunas pezas de memoria, e dalguns fragmentos a primeira vista. (20% da cualificación).

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (dispoñibles na páxina web).

-Criterios para a ampliación de matrícula:

Para a concesión da ampliación de matrícula, o profesor da asignatura realizará unha proba de interpretación dun repertorio na que o alumnado deberán demostrar un dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia.

-Criterios de cualificación para a ampliación de matrícula:

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

5.2.5 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Para os alumnos que suspendan alguna das avaliacións parciais do presente curso, realizarase un plan de traballo específico, baseado na programación didáctica da materia como no exposto anteriormente.

Perda de avaliación continua

Como se indica anteriormente, o procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua** pero, se o profesor ou profesora da materia considera que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, deberá convocalo para unha única proba (que poderá ter varias partes), de carácter escrita, oral ou instrumental, en función da materia, na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

A proba consistirá no seguinte:

A) Interpretación de algunhas escalas e/ou arpxios, a elección do profesor, e á velocidade e cas características indicadas nos mínimos esixibles de cada curso.

B) Interpretación de algúns dos exercicios ou estudos indicados para o curso (mínimos esixibles), a elección do profesor.

C) Interpretación individual das obras programadas para o curso ou trimestre. Non será obrigatorio o acompañamento pianístico para a realización desta proba.

Os criterios de cualificación de dita proba serán os seguintes:

Na avaliación desta proba terase en conta o dominio técnico do instrumento e tamén a corrección interpretativa do ritmo, articulación, afinación, sonoridade, dinámica e fraseo.

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

Probas extraordinarias de setembro

Aquel alumnado que non superaran a materia no mes de xuño disporán dunha proba extraordinaria para a recuperación da mesma que terá lugar durante a primeira semana do mes de setembro. Nela deberán demostrar o dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia. Con carácter xeral consistirá nunha única proba co instrumento, o violonchelo, e que constará de tres partes como o exposto anteriormente.

5.2.6 Recursos didácticos

Se propoñen estas pezas, estudos e métodos pero se poderán utilizar outros de similares características a xuízo do profesor.

MARDEROVSKY, L: Lesson in cello playing. Páxina 28,á,49.

SUZUKI: Suzuki Cello School. Vol. 1º. Lec: 15,16,17

S. LEE: “Metodo práctico” op. 31. Ed Ibérica. Pax 4,5 e 6. Lecc. 1 á 11

THIEMANN, P.: Sistema de escalas básicas para violoncello. Ed Boileau. (unha oitava. Páx. 6 a 9)

DoM-Lam-SolM-Mim-FaM-Rem-ReM-Sim-SibM-Solm-LaM-Fa#m-MibM-Dom

VIOLONCELLO MUSIC FOR BEGINNERS. Ed Budapest: Vol. 2: Exer: 1 ao 33

K & D BLACKWELL: Cello timer runners.

BREVAL: Concertino nº 4 en Do M

CABO DINTEN, J. A.: “Iniciación al violonchelo”. Ed. Dinsic.

GEDGE, D.: Cello Films Playalone. Boswordth ed.

FEUILLAR, L. : Methode pour le jeune violoncelliste. E. Delrieu. Exercicios do 10 ao 19

SEBASTIÁN LEE: “Le primer pas”. Op. 101.(Nº 6 al 25). Alphonse Leduc,

NELSON.S: Piezas "Rigth from the Start" y "Piece by piece"

NÖMAR, Z.: “Conjunto Instrumental” (dúos, tríos y cuartetos). Ed. Real Musica.

5.3 Curso: 3º curso de grao elemental

5.3.1 Obxectivos para o 3º curso de grao elemental

- Manter en todo momento unha correcta posición do corpo con respecto ao instrumento.
- Desenvolver un hábito de autocontrol e autocrítica.
- Traballar sobre o concepto de son correcto do violoncello.
- Avanzar cara a unha correcta afinación do instrumento.
- Aprender as posicións da man esquerda en segunda, terceira, cuarta e media e as súas diferentes combinacións.
- Introducir ao estudo do vibrato.
- Avanzar na interpretación con novos golpes de arco (Spicatto).
- Interpretar escalas, arpexos e terceiras de dúas oitavas de extensión con seguridade, afinación e bo son.
- Interpretar correctamente pequenas pezas musicais que reflectan os aspectos traballados durante o curso.
- Interpretar pequenas pezas en público individualmente ou con acompañamento.
- Coñecer as correctas técnicas de estudo do instrumento.
- Desenvolver e exteriorizar a capacidade expresiva do instrumento.

5.3.2 Contidos

Disposición corporal, relaxación e respiración.

- Continuación do traballo sobre a disposición corporal á hora de tocar o violoncello.
- Hábito de autocontrol para unha correcta posición do corpo e colocación do instrumento.

- Hábito dunha correcta respiración e relaxación para a interpretación.

O instrumento. Produción do son.

- Perfeccionamento sobre a amplitude, flexibilidade e limpeza do son.
- Autocontrol e autocrítica na produción do son.
- Práctica diaria da afinación do violoncello.

Técnica da man dereita. Conduta e golpes de arco. Articulación e sonoridade.

- Utilización das diferentes zonas do arco segundo requira a interpretación.
- Perfeccionamento nos cambios de corda con fluidez e suavidade en tódalas partes do arco.
- Aprendizaxe de novos golpes de arco (Spicatto) e repaso de tódolos golpes de arco aprendidos.
- Adquisición de criterio e capacidade para resolver problemas técnicos suscitados polo repertorio traballado.

Técnica da man esquerda. Dixitación. Afinación.

- Posición dos dedos e da man esquerda sobre o violoncello ao longo de todo o diapasón.
- O oído interno e a súa aplicación á afinación do violoncello.
- Utilización correcta e comprensión da dixitación a empregar na lectura dun pentagrama.
- Movemento correcto dos dedos e a man evitando desprazamentos innecesarios e utilizando as articulacións precisas.
- Coordinación dos aspectos técnicos da man dereita e a man esquerda.
- Hábito de autocontrol da afinación utilizando o oído interno e as cordas ao aire.

- Adquisición de criterio e capacidade para resolver problemas técnicos suscitados polo repertorio traballado.

- Traballos técnicos sobre a aprendizaxe do vibrato.

Posicións fixas

- Traballo técnico sobre todas as posicións baixas (primeira, segunda, terceira, cuarta e media) e as diversas combinacións entre elas.

- Exercicios técnicos de cambios de posicións.

- Estudos melódicos que conteñan cambios de posicións.

Dinámica, tempo e outros aspectos interpretativos.

- Utilización correcta do arco nas diferentes dinámicas e fraseos.

- Potenciación da capacidade de interpretación.

- Desenvolvemento e exteriorización da capacidade expresiva e de concentración.

- Audición de gravacións que poidan suscitar o interese do alumno.

Escalas, arpexos e intervalos dunha e dúas oitavas.

- Traballo sobre escalas e arpexos de dúas oitavas de extensión, con distintos golpes de arco, ata a cuarta posición (Sol M e Sol m).

Improvisación.

- Improvisación individual baseada en melodías ou xiros melódicos dados.

- Improvisación sen utilización da grafía musical convencional.

- Desenvolvemento da variación como base da improvisación.

Repertorio de cancións, estudos e obras de diversos estilos para a interpretación individual e en grupo.

- Traballo sobre estudos que axuden a solucionar dificultades técnicas concretas.

- Traballo sobre pequenas pezas de estilos e épocas diversas.
- Lectura a vista de pequenos fragmentos adecuados ao seu nivel técnico.
- Traballo sobre a interpretación de repertorio individual, con acompañamento ou en grupo.
- Memorización dunha parte do repertorio
- Aplicación correcta e coordinada dos aspectos mecánicos e técnicos adecuados ao estilo de cada peza.
- Adquisición de criterio e capacidade para resolver cuestións técnicas, expresivas e interpretativas.
- Goce persoal por medio da interpretación.

Outros contidos.

- Valoración das correctas técnicas de estudo do violoncello.
- Utilización dun sistema organizado e disciplinado á hora de estudar.
- Interese polas manifestacións musicais do noso entorno: concertos, cursos, gravacións, etc...
- Participación en audicións e concertos públicos ao longo do curso.

5.3.3 Avaliación

1º trimestre: Desenvolvemento da técnica básica do arco. Perfeccionamento dos golpes de arco: detaché, legato, martelé, staccato lento e portato e introdución ao Spicatto. Aumento progresivo da velocidade da man esquerda. As posicións fixas (1/2, 2ª, 3ª e 4ª) e traballo dos cambios de posición na man esquerda.

2º trimestre: Combinacións dos diferentes golpes de arco. Escalas en dúas oitavas e con diferentes valores e ritmos. Estudos que conteñan cambios de posición sinxelos e pezas cortas axeitadas ó nivel con uso expresivo dos matices.

3º trimestre: Estudos que conteñan cambios de posición axeitados ó nivel. Traballo dunha peza con varios movementos (concertino ou sonata) con uso expresivo dos matices. As formas básicas dos movementos de danza: Gavotte, Minuet, etc.

5.3.1 Avaliación

A avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso. Utilizaranse pois procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

Dita avaliación será en todo caso **obxectiva**, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, **transparente**, xa que se aplicarán os criterios de avaliación e cualificación contidos nesta programación didáctica, e **accesible**, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza – aprendizaxe.

Criterios de avaliación

- ✓ Realizar o traballo diario proposto polo profesor.
- ✓ Mostrar unha autonomía progresiva na resolución de problemas técnicos e interpretativos.
- ✓ Demostrar sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do violoncello.

- ✓ Mostrar nos estudos e obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual.
- ✓ Interpretar correctamente escala, arpexo e terceiras de dúas oitavas de extensión.
- ✓ Interpretar varias pezas de diferentes estilos das recomendadas no programa ou de similar dificultade.
- ✓ Ler un texto a primeira vista con fluidez e comprensión.
- ✓ Interpretar de memoria pequenas pezas do repertorio de violoncello.
- ✓ Demostrar interese polas novas características e posibilidades do violoncello aprendidas durante o curso.

Mínimos esixibles

1. Lectura e comprensión da escritura utilizada no pentagrama (clave de fa, compas, silencios...).
2. Correcta colocación do corpo con respecto ao instrumento.
3. Man dereita: Colocación adecuada sobre o arco, Utilización das diferentes zonas do arco, e produción dun son de calidade. Diferentes golpes de arco (Detaché, Staccato, Martellé, Spiccato, ligaduras ata 4 notas).
4. Man esquerda: Aprendizaxe das posicións baixas (primeira, segunda, terceira, cuarta e media). Utilización correcta da dixitación axeitada na lectura dun pentagrama. Harmónicos naturais.
5. Escalas con diferentes valores rítmicos e diferentes golpes de arco nas que se utilicen as posicións baixas (ata a cuarta posición).
6. Interpretación de dúas pezas con acompañamento de piano nas que se utilicen as posicións baixas (ata a cuarta) das cales unha deberá ser tocada de memoria.
7. Interpretación dunha obra de varios movementos (concertino ou sonata) con acompañamento de piano.
8. Interpretación de algunhas pezas en grupo para dous o mais violoncellos asimilando o seu papel dentro da agrupación.

9. Interpretación a primeira vista dun pequeno fragmento adecuado ao nivel esixido demostrando un dominio da lectura de notas, afinación, ritmo, dixitación e distribución do arco.
10. Interpretación en público demostrando un dominio dos obxetivos mínimos esixibles.

Procedementos e ferramentas de avaliación

O procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua**, polo tanto, en cada unha das sesións de clase farase un seguimento do grao de consecución dos obxectivos e dos contidos abordados. O Profesor/a valerase das seguintes ferramentas para a avaliación do alumnado:

Observación directa e seguimento de cada unha das sesións de clase.

Seguimento do grao de estudo do repertorio na casa.

Grao de participación e actitude en cada concerto e/ou audición.

Probas puntuais de nivel, individuais ou en grupo, de calquer fragmento do repertorio a petición do profesor, se fose necesario.

Dada a importancia que a observación directa por parte do profesor ten nas ferramentas e procedementos de avaliación, o profesor/a levará conta destes aspectos por escrito nun rexistro/diario de clase do que será responsable el mesmo co fin de dar trazabilidade, transparencia e accesibilidade en todo momento á avaliación do alumnado.

Criterios de cualificación

Dar un valor matemático de modo illado a cada un dos aspectos traballados, e por tanto susceptibles de ser avaliados, nas ensinanzas artísticas non é facilmente aplicable dada a súa interrelación. Por tanto, algúns dos criterios de avaliación fan referencia a bloques de coñecemento avaliados de forma conxunta.

A distribución será a seguinte:

1. ACTITUDE FRENTE A MATERIA: asistencia, puntualidade, actitude, organización nas clases e grao de esforzo para aprender os obxetivos e contidos do curso. (10% da cualificación)
2. ESTUDO AUTÓNOMO: calidade, regularidade e grao de esforzo do traballo programado para traballar na casa. (20% da cualificación)
3. DOMINIO TÉCNICO DA MAN ESQUERDA: ejecución de escalas e estudos en primeira posición que conteñan extensións e cambios de posicións ata a 4ª posición. dominio da colocación correcta da man esquerda sobre o instrumento, control das extensións e da afinación. (25% da cualificación).
4. DOMINIO TÉCNICO DA MAN DEREITA: colocación da man dereita no arco, control do paso do arco sobre as cordas, flexibilidade nos cambios de corda, diferentes tipos de arco (Detaché, Stacatto e Legatto) en diferentes velocidades (25% da cualificación).
5. INTERPRETACIÓN: Calidade na interpretación de pezas e estudos individualmente, en grupo e con acompañamento, na clase e nas audicións públicas. Traballo da interpretación dalgunas pezas de memoria, e dalguns fragmentos a primeira vista. (20% da cualificación).

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (dispoñibles na páxina web).

-Criterios para a ampliación de matrícula:

Para a concesión da ampliación de matrícula, o profesor da asignatura realizará unha proba de interpretación dun repertorio na que o alumnado deberán demostrar un dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia.

-Criterios de cualificación para a ampliación de matrícula:

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

5.3.2 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Para os alumnos que suspendan alguna das avaliacións parciais do presente curso, realizarase un plan de traballo específico, baseado na programación didáctica da materia como no exposto anteriormente.

Perda de avaliación continua

Como se indica anteriormente, o procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua** pero, se o profesor ou profesora da materia considera que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, deberá convocalo para unha única proba (que poderá ter varias partes), de carácter escrita, oral ou instrumental, en función da materia, na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

A proba consistirá no seguinte:

A) Interpretación de algunhas escalas e/ou arpeixos, a elección do profesor, e á velocidade e cas características indicadas nos mínimos esixibles de cada curso.

B) Interpretación de algúns dos exercicios ou estudos indicados para o curso (mínimos esixibles), a elección do profesor.

C) Interpretación individual das obras programadas para o curso ou trimestre. Non será obrigatorio o acompañamento pianístico para a realización desta proba.

Os criterios de cualificación de dita proba serán os seguintes:

Na avaliación desta proba terase en conta o dominio técnico do instrumento e tamén a corrección interpretativa do ritmo, articulación, afinación, sonoridade, dinámica e fraseo.

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

Probas extraordinarias de setembro

Aqueles alumnos que non superaran a materia no mes de xuño disporán dunha proba extraordinaria para a recuperación da mesma que terá lugar durante a primeira semana do mes de setembro. Nela deberán demostrar o dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia. Con carácter xeral consistirá nunha única proba co instrumento, o violonchelo, e que constará de tres partes como o exposto anteriormente.

5.3.3 Recursos didácticos

Se propoñen estas pezas, estudos e métodos pero se poderán utilizar outros de similares características a xuízo do profesor.

MARDEROVSKY, L: Lesson in cello playing

Páx: 50,51,52,53,54,55,56,57,58,59,60,61,62,63,64,65,66,67,68,69

THIEMANN, P.: Sistema de escalas básicas. Ed Boileau. (2 oitavas. Páx. 10 a 20)(4ª posición) DoM-ReM-SolM-FaM-FaM-MibM-Rem-Solm-Mim-Dom-Lam

LEE, S.: “Metodo Práctico” op. 31 Ed. Ibérica. Pax 10 á 14.

Lecc: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14.

DOTZAUER, J.J.F.: “113 Estudios”. Vol. 1: Exer. 1,2,3,4,5,6,7,8 e 9.

K & D BLACKWELL: Cello timer Sprinter

SUZUKI: Suzuki Cello School. Vol. 2 Nº 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15

MOONEY, R.: Pieces Position.

BRÉVAL, J.B.: Concertino nº4 en Do M. Ed. Delrieu.

BRÉVAL, J.B.: Concertino nº5 en Re M. Ed. Delrieu

MARTINU, B.: "Suite Miniature"

CIRRI, B.: "3 Sonatas para cello"

SUZUKI: Suzuki Cello School. Vol. 3 Nº 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12

IRISH FOLK SONG: Londonderry air

GRUBER: Silent Night

5.4 Curso: 4º curso de grao elemental

5.4.1 Obxectivos para o 4º curso de grao elemental

- Manter en todo momento unha correcta posición do corpo con respecto ao instrumento.
- Desenvolver un hábito de autocontrol e autocrítica.
- Aplicar o bo oído e a boa afinación á hora de interpretar unha peza.
- Iniciar ás diversas combinacións da man esquerda nas posicións quinta, sexta e sétima.
- Continuar no estudo do vibrato.
- Dominar os golpes de arco aprendidos ata o momento.
- Ler correctamente unha partitura.
- Aplicar un bo control do ritmo durante a interpretación.

- Interpretar unha escala e a seu arpezo, de dúas oitavas de extensión con seguridade, afinación, bo son e de memoria en tódalas tonalidades.
- Interpretar correctamente pequenas pezas musicais que reflectan os aspectos traballados durante o curso.
- Memorizar unha parte do repertorio traballado e interpretalo en público individualmente ou con acompañamento.
- Demostrar un coñecemento das correctas técnicas de estudo.
- Desenvolver e exteriorizar a capacidade expresiva do instrumento.

5.4.2 Contidos

Disposición corporal, relaxación e respiración.

- Aplicación dos medios técnicos necesarios para o desenvolvemento dunha boa sonoridade.
- Hábito dunha correcta respiración e relaxación para a execución de frases musicais.

O instrumento. Producción do son.

- Perfeccionamento sobre a amplitude, flexibilidade e limpeza do son.
- Práctica diaria da afinación do violoncello.

Técnica da man dereita. Conduta e golpes de arco. Articulación e sonoridade.

- Utilización das diferentes zonas do arco segundo requira a interpretación.
- Control do paso do arco a través das cordas.
- Perfeccionamento nos cambios de corda con fluidez e suavidade en tódalas partes do arco.
- Movementos relaxados e fluídos da boneca e brazo dereito.
- Colocación relaxada da man dereita.

- Repaso e afianzamento de tódolos golpes de arco apresos.
- Relación entre peso, velocidade e variedade dinámica.

Técnica da man esquerda. Dixitación. Afinación.

- Posición correcta dos dedos e da man esquerda sobre o violoncello ao longo de todo o diapasón.
- Utilización correcta da dixitación a empregar na lectura dun pentagrama.
- Iniciación aos estudos que conteñan trinos, apoiaturas, mordentes, ornamentos, grupetos, etc.
- Movemento correcto dos dedos evitando desprazamentos innecesarios e utilizando as articulacións precisas.
- Coordinación dos aspectos técnicos da man dereita e a man esquerda
- Hábito de autocontrol da afinación utilizando o oído interno e as cordas ao aire.
- Adquisición de criterio e capacidade para resolver problemas técnicos suscitados polo repertorio traballado.
- Amplitude e desenvolvemento do vibrato.

Posicións fixas

- As posicións dende a media ata a sétima e as súas diversas combinacións.
- Traballo sobre os harmónicos naturais do violoncello.
- Traballo sobre patróns concretos de cambios de dixitación con dificultades especiais.

Dinámica, tempo e outros aspectos interpretativos.

- Utilización correcta do arco nas diferentes dinámicas e fraseos.
- Potenciación da capacidade de interpretación.

- Desenvolvemento e exteriorización da capacidade expresiva e de concentración.
- Audición de gravacións que poidan suscitar o interese do alumno.

Escalas, arpejos e intervalos de tres oitavas.

- Escalas, arpejos e terceiras de dúas oitavas en tódalas tonalidades e con distintos golpes de arco.
- Estudo da escala cromática.

Improvisación.

- Improvisación individual baseada en melodías ou xiros melódicos dados.
- Improvisación sen utilización da grafía musical convencional.
- Desenvolvemento da variación como base da improvisación.

Repertorio de cancións, estudos e obras de diversos estilos para a interpretación individual e en grupo.

- Traballo sobre estudos que axuden a solucionar dificultades técnicas concretas.
- Traballo sobre pequenas obras de estilos e épocas diversas.
- Lectura a vista de pequenos fragmentos adecuados ao seu nivel técnico.
- Traballo sobre a interpretación de repertorio individual, con acompañamento ou en grupo.
- Memorización dunha parte do repertorio e desenvolvemento da capacidade memorística.
- Aplicación correcta e coordinada dos aspectos mecánicos e técnicos adecuados ao estilo de cada obra con especial fincapé no Barroco e Clasicismo.

Outros contidos.

- Valoración das correctas técnicas de estudo do violoncello.

- Utilización dun sistema organizado e disciplinado á hora de estudar.
- Interese polas manifestacións musicais do noso entorno: concertos, cursos, gravacións, etc...
- Goce persoal por medio da interpretación.
- Participación activa en audicións e concertos ao longo do curso.

5.4.3 TEMPORALIZACION:

1º Trimestre: Aprendizaxe dos elementos expresivos básicos da música. O estilo, os matices e as dinámicas. Técnicas de estudio e memorización. Lectura a primeira vista. Escalas en dúas oitavas con cambios de posición e arpexos, con diferentes golpes de arco. Traballo sobre estudos con cambios de posición. Traballo sobre as posicións intermedias (5ª, 6ª e 7ª). Interpretación dalgunha das pezas indicadas en cada un dos apartados.

2º trimestre: Perfeccionamento e asimilación dos contidos dos cursos anteriores. Estudio sistemático das posicións baixas e intermedias e os seus cambios de posición. Aprendizaxe da técnica do vibrato. Traballo sobre estudos con cambios de posición. Aprendizaxe da lectura en clave de Do en 4ª linea. Interpretación dalgunha das pezas indicadas en cada un dos apartados.

3º trimestre: Estructuras formais das obras interpretadas polo alumno. Perfeccionamento dos elementos expresivos básicos da música. O estilo, os matices e as dinámicas. desenvolvemento do vibrato. Interpretación dalgunha das pezas indicadas en cada un dos apartados.

5.4.4 Avaliación

A avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso. Utilizaranse pois procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

Dita avaliación será en todo caso **obxectiva**, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, **transparente**, xa que se aplicarán os criterios de avaliación e cualificación contidos nesta programación didáctica, e **accesible**, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza – aprendizaxe.

Criterios de avaliación

- ✓ Realizar o traballo diario proposto polo profesor/a.
- ✓ Mostrar unha autonomía progresiva na resolución de problemas técnicos e interpretativos.
- ✓ Demostrar sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do violoncello.
- ✓ Mostrar nos estudos e obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual.
- ✓ Interpretar correctamente unha escala e o seu arpexo, de dúas oitavas de extensión.
- ✓ Interpretar correctamente dúas obras de diferente estilo, e unha peza libre, das recomendadas no programa ou de similar dificultade.
- ✓ Ler un texto a primeira vista con fluidez e comprensión.
- ✓ Interpretar de memoria e en público dunha parte do repertorio traballado, tanto individualmente como en grupo.

- ✓ Demostrar interese polas novas características e posibilidades do violoncello aprendidas durante o curso.

Mínimos esixibles

1. Lectura e comprensión da escritura utilizada no pentagrama (trinos, mordentes, e grupettos. cromatismos...).
2. Man dereita: Colocación adecuada sobre o arco, Utilización das diferentes zonas do arco, e produción dun son de calidade. Diferentes golpes de arco (Detaché, Staccato, Spiccato, Ligaduras ata 8 notas).
3. Man esquerda: Aprendizaxe das posición intermedias (quinta, sexta e sétima) e demostrar un dominio sobre as posicións baixas (da media á cuarta). Utilizar a dixitación adecuada na lectura dun pentagrama.
4. Traballo sobre a técnica do vibrato.
5. Escalas e arpexos en dúas oitavas, con diferentes valores rítmicos e diferentes golpes de arco onde se utilicen diferentes posicións.
6. Tres estudos nos que se utilicen diferentes posicións dos cales un debe ser interpretado de memoria.
7. Tres obras completas das cales unha será un Concerto ou Concertino, outra unha sonata, e outra unha peza libre, nas que se utilicen diferentes posicións baixas e intermedias.
8. Participación nas audicións técnicas propostas no curso.
9. Interpretación dalgunhas pezas en grupo para dous o mais violoncellos asimilando o seu papel dentro da agrupación.
10. Interpretación en público demostrando un dominio dos obxetivos mínimos esixibles.

Procedementos e ferramentas de avaliación

O procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua**, polo tanto, en cada unha das sesións de clase farase un seguimento do grao de consecución dos obxectivos e dos contidos abordados. O Profesor/a valerase das seguintes ferramentas para a avaliación do alumnado:

Observación directa e seguimento de cada unha das sesións de clase.

Seguemento do grao de estudo do repertorio na casa.

Grao de participación e actitude en cada concerto e/ou audición.

Probas puntuais de nivel, individuais ou en grupo, de calquera fragmento do repertorio a petición do profesor, se fose necesario.

Dada a importancia que a observación directa por parte do profesor ten nas ferramentas e procedementos de avaliación, o profesor/a levará conta destes aspectos por escrito nun rexistro/diario de clase do que será responsable el mesmo co fin de dar trazabilidade, transparencia e accesibilidade en todo momento á avaliación do alumnado.

Criterios de cualificación

Dar un valor matemático de modo illado a cada un dos aspectos traballados, e por tanto susceptibles de ser avaliados, nas ensinanzas artísticas non é facilmente aplicable dada a súa interrelación. Por tanto, algúns dos criterios de avaliación fan referencia a bloques de coñecemento avaliados de forma conxunta.

A distribución será a seguinte:

1. ACTITUDE FRENTE A MATERIA: asistencia, puntualidade, actitude, organización nas clases e grao de esforzo para aprender os obxetivos e contidos do curso. (10% da cualificación)
2. ESTUDO AUTÓNOMO: calidade, regularidade e grao de esforzo do traballo programado para traballar na casa. (20% da cualificación)
3. DOMINIO TÉCNICO DA MAN ESQUERDA: execución de escalas e arpegios de dúas oitavas de extensión, estudos que conteñan cambios de posicións ata a 7ª e que demostren un dominio da colocación correcta da man esquerda sobre o instrumento, control das extensións, do vibrato e da afinación. (25% da cualificación).
4. DOMINIO TÉCNICO DA MAN DEREITA: colocación da man dereita no arco, control do paso do arco sobre as cordas, flexibilidade nos cambios de corda, diferentes tipos de arco (Detaché, Stacatto e Legatto) en diferentes velocidades (25% da cualificación).
5. INTERPRETACIÓN: Calidade na interpretación de pezas e estudos individualmente, en grupo e con acompañamento, na clase e nas audicións públicas. Traballo da interpretación dalgunas pezas de memoria, e dalguns fragmentos a primeira vista. (20% da cualificación).

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (dispoñibles na páxina web).

-Criterios para a ampliación de matrícula:

Para a concesión da ampliación de matrícula, o profesor da asignatura realizará unha proba de interpretación dun repertorio na que o alumnado deberán demostrar un

dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia.

-Criterios de cualificación para a ampliación de matrícula:

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

5.4.5 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Para os alumnos que suspendan alguna das avaliacións parciais do presente curso, realizarase un plan de traballo específico, baseado na programación didáctica da materia como no exposto anteriormente.

Perda de avaliación continua

Como se indica anteriormente, o procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua** pero, se o profesor ou profesora da materia considera que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, deberá convocalo para unha única proba (que poderá ter varias partes), de carácter escrita, oral ou instrumental, en función da materia, na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

A proba consistirá no seguinte:

A) Interpretación de algunhas escalas e/ou arpeixos, a elección do profesor, e á velocidade e as características indicadas nos mínimos esixibles de cada curso.

B) Interpretación de algúns dos exercicios ou estudos indicados para o curso (mínimos esixibles), a elección do profesor.

C) Interpretación individual das obras programadas para o curso ou trimestre. Non será obrigatorio o acompañamento pianístico para a realización desta proba.

Os criterios de cualificación de dita proba serán os seguintes:

Na avaliación desta proba terase en conta o dominio técnico do instrumento e tamén a corrección interpretativa do ritmo, articulación, afinación, sonoridade, dinámica e fraseo.

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

Probas extraordinarias de setembro

Aqueles alumnos que non superaran a materia no mes de xuño disporán dunha proba extraordinaria para a recuperación da mesma que terá lugar durante a primeira semana do mes de setembro. Nela deberán demostrar o dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia. Con carácter xeral consistirá nunha única proba co instrumento, o violonchelo, e que constará de tres partes como o exposto anteriormente.

5.4.6 Recursos didácticos

Se propoñen estas pezas, estudos e métodos pero se poderán utilizar outros de similares características a xuízo do profesor

EXERCICIOS TÉCNICOS

THIEMANN, P: Sistema de escalas básicas. Ed Boileau. (Páx. 10 á 20)

DoM-Lam-SolM-Mim-FaM-Rem-ReM-Sim-SibM-Solm-LaM-Fa#m-MibM-Dom-
MiM-Do#M-LabM-Fam-SiM-Sol#m-RebM-Sibm-Fa#M-Re#m-SolbM-Mibm-
Do#M-La#m-DobM-Labm.

FEUILLARD: Tägliche Übungen. (N° 1,2,3,4,5,6,7,8, 32 e 33). Schott.

ESTUDOS

MARDEROVSKY, L: Lesson in cello playing Pax.: 71,72,73,74,75,76,77,78,79,80

LEE, S.: "Método práctico" op. 31. Ed. Ibérica. Lecc 15,16,17,18

Páx. 36,37,38,39,40,41,42,43

DOTZAUER, J. J.F: Vol. I N° 10,11,12,13,15,16,17,18,20,21,22,23,24,25,29 e 31.

Ed. Peters

OBRAS (escoller unha de cada apartado)

Apartado A

MARCELLO, B.: Sonata Nº 2 en Mi menor. "6 Sonates" . Peters. Leipzig, 1958.

MARCELLO, B.: Sonata Nº 5 en La menor. "6 Sonates". Peters. Leipzig, 1958.

VIVALDI, A.: Sonata Nº 3 en La m. "6 Sonates". Schott. Maguncia 1958.

VIVALDI, A.: Sonata Nº 5 en MI m. "6 Sonates". Schott. Maguncia 1958.

FESCH, W: Sonata Nº 1 en Re M

Apartado B

BREVAL, J. B.: Concertino nº 1 en Fa M. Delrieu. Niça, 1932

BRÉVAL, J. B.: Concertino Nº 3 en La. Delrieu. Niça, 1935.

BREVAL, J. B.: Concertino nº 2 en Do M. Delrieu. Niça, 1932

RIEDING, O.: Concierto en Si m op. 35. Bosworth & Com.

Apartado C

SCHUMANN, R.: Traumerei.

SQUIRE, W. H.: "Bourrée" Opus 24. Sheet Music Edition B 2518.

SQUIRE, W. H.: "Tarantela" op. 23 en Re m

SQUIRE, W. H.: Dance Rustique op. 20 Nº 5

POPPER,D: "Berceuse" Op 62 Nº 3

POPPER,D.: "Lied" Op. 3 Nº 6

POPPER,D.: "Begenung" Op. 3 Nº 5

POPPER,D: "Gavotte" en Re m Op. 67 Nº 2

OFFENBACH: Barcarolle

5.5 Curso: 1º curso de grao profesional

5.5.1 Obxectivos para o 1º curso de grao profesional

- Ter perfectamente consolidados os obxectivos correspondentes ao grado elemental con respecto á colocación, relaxación, flexibilidade, respiración e execución natural na interpretación dun repertorio de maior dificultade.

- Dominar a técnica do arco en golpes de arco básicos.
- Dominar a técnica da man esquerda nas diferentes posicións baixas e intermedias dende a media á sétima posición.
- Aplicar o bo oído e a boa afinación ao repertorio estudado.
- Avanzar no control do ritmo durante a interpretación.
- Dispoñer dun repertorio de exercicios técnicos, escalas e arpejos de acordo coas características especificadas no bloque de contidos.
- Traballar sobre a boa sonoridade na interpretación.
- Ler correctamente e tamén a primeira vista.
- Avanzar no asentamento de criterios interpretativos propios.
- Memorizar unha terceira parte do repertorio traballado.
- Mostrar interese pola organización do estudo propio.
- Dispoñer dun repertorio sempre en aumento.
- Promover o interese polas diversas manifestacións e fenómenos que inciden no seu entorno (concertos, discografía, cursos, literatura, etc).
- escoitar música de xeito crítico e analítico.

5.5.2 Contidos

Instrumento e o seu intérprete.

-A boa colocación do instrumento, base para o correcto desenvolvemento da técnica.

-A relaxación do intérprete. Distribución do peso do corpo. Sentarse correctamente.

-A colocación do instrumento e o contacto correcto co corpo.

-A respiración consciente, relaxación e flexibilidade corporal.

-Prevención de tensións musculares innecesarias.

A técnica do arco.

-Continuación no desenvolvemento da técnica do arco.

-Movementos relaxados e fluídos do brazo dereito e boneca dereita.

-Colocación relaxada da man dereita e do polgar dereito.

- Control sobre o paso do arco no cambio das cordas.
- Perfeccionamento dos golpes de arco máis básicos: Legato, Détaché, Staccatto e Martellato.
- Traballo sobre o legato utilizando todo o arco, metade inferior, metade superior, sen acentos e cunha perfecta continuidade de movemento do brazo, boneca, dedos e arco.
- O legato en dobres cordas.
- Traballo sobre variedade de velocidades, dinámica e puntos de contacto (sobre a ponte, sobre o diapasón, etc.).
- Variedade no uso do pizzicato referíndose ás dinámicas e a calidade do son.

A técnica da man esquerda.

- Traballo sobre as distintas posicións baixas e intermedias dende a media ata a sétima e as súas distintas combinacións.
- Posicións dos harmónicos naturais ao longo do diapasón.
- Cambios de posición naturais evitando movementos innecesarios e coordinándoos co movemento do arco.
- Dobres cordas en escalas dunha oitava de extensión.
- Estudos que conteñan trinos, apoiaturas, mordentes, ornamentos, grupetos, etc...
- Traballo sobre a axilidade dos dedos.
- Continuación no desenvolvemento do vibrato

Oído e afinación.

- A educación da sensibilidade do oído e o súa repercusión na calidade do son.
- Desenvolvemento da afinación sensible.
- Perfeccionamento da afinación para a melloría da calidade do son.

Ritmo.

- Desenvolvemento da seguridade rítmica.
- Sensibilización pola importancia dun ritmo estable.
- Traballo sobre patróns rítmicos para a superación de dificultades técnicas con axuda do metrónomo.

Exercicios, escalas e estudos.

- Ampliación do repertorio de exercicios técnicos para o progreso técnico.
- Escalas en dobres cordas (terceiras e sextas) nunha oitava.
- Traballo sobre estudos que reúnan os aspectos técnicos especificados nos apartados anteriores. Páctica de estudos de dobres cordas.

Sonoridade

- Aplicación dos medios técnicos para o desenvolvemento dunha boa sonoridade.
- A variedade de sonoridades e cores.
- Estudo do cantáble.
- Os ataques de arco con relación á boa sonoridade.

Lectura

- Lectura correcta e completa de calquera partitura.
- Lectura correcta de notas, alteracións, ritmos, articulacións e dinámicas.
- Lectura correcta do tempo, sonoridade, carácter, ataques, etc
- Lectura a primeira vista.

Interpretación e memorización

- Desenvolvemento dos aspectos interpretativos.
- A práctica de tocar de memoria como axuda a unha interpretación mellor.
- Memorización dunha terceira parte do repertorio traballado.

Organización do estudo autónomo

- Distribución do tempo á hora de estudar.
- Estudo sistemático e aforro do tempo.
- Técnicas de estudo para resolver pasaxes dificultosas.

Repertorio

- Estudo de catro obras do repertorio de violoncello dentro do marco das dificultades previstas para este ciclo das cales unha será un concerto, outra unha sonata, outra unha peza cantáble e outra unha peza libre.

-Variedade de estilos, épocas e contidos musicais e técnicos na selección do repertorio.

Outros contidos

-Interese polas manifestacións musicais relacionadas co violoncello e a súa aprendizaxe.

-Escoita crítica e activa de música.

-Hábito de traballo persoal e autocrítico, e vontade de superación persoal.

5.5.3 Temporalización:

1º trimestre: Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto. Saber estudar. O estudio analítico. As escala en dobres cordas (terceiras e sextas) nunha oitava de extensión. Desenvolvemento do vibrato. Traballo das obras e dos estudos do repertorio propostas para este curso.

2º trimestre: Estudos e exercicios sinxelos en dobres cordas. Coordinación coa man esquerda. Traballo das obras de repertorio propostas para este curso. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista.

3º trimestre. Perfeccionamento das escalas mencionadas con distintos golpes de arco. Traballo das obras e dos estudos do repertorio propostas para este curso. Iniciación ao fraseo e a agónica musical. Os ataques de arco con relación á boa sonoridade (legatto). Variedade de estilos e épocas na interpretación das obras.

5.5.4 Avaliación

A avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso. Utilizaranse pois procedementos e ferramentas variados que

permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

Dita avaliación será en todo caso **obxectiva**, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, **transparente**, xa que se aplicarán os criterios de avaliación e cualificación contidos nesta programación didáctica, e **acesible**, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza – aprendizaxe.

Criterios de avaliación

- ✓ Realizar o traballo diario proposto polo profesor.
- ✓ Tocar escalas en dobres cordas (terceiras e sextas) nunha oitava.
- ✓ Interpretar catro obras completas das cales unha será un concerto, outra unha sonata, outra unha peza cantáble e outra unha peza libre de diferentes características e que representen o nivel técnico esixido.
- ✓ Demostrar un dominio dos contidos propostos para o curso coa interpretación de estudos e obras de diferentes estilos e dificultades que representen o nivel técnico esixido.
- ✓ Interpretar de memoria unha terceira parte do repertorio presentado.
- ✓ Interpretar en público, con dominio e flexibilidade, as obras traballadas e que representen o nivel esixido.
- ✓ Demostrar atención, interese e respecto cara aos seus compañeiros, profesores e entorno en xeral.

Mínimos esixibles

1. Escalas de **dobres cordas** (terceiras e sextas) dunha oitava de extensión.
2. Dous estudos de diferentes estilos e dificultades.
3. Dous estudos de dobres cordas.
4. Catro obras completas das cales unha seráun concerto, outra unha sonata, outra unha peza cantáble e outra unha peza libre de diferentes características e que representen o nivel esixido.
5. Participación nas audicións técnicas propostas no curso.
6. Interpretación de memoria de alomenos dúas das obras traballadas.
7. Interpretación en público, con dominio e flexibilidade das obras.

Procedementos e ferramentas de avaliación

O procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua**, polo tanto, en cada unha das sesións de clase farase un seguimento do grao de consecución dos obxectivos e dos contidos abordados. O Profesor/a valerase das seguintes ferramentas para a avaliación do alumnado:

Observación directa e seguemento de cada unha das sesións de clase.

Seguemento do grao de estudo do repertorio na casa.

Grao de participación e actitude en cada concerto e/ou audición.

Probas puntuais de nivel, individuais ou en grupo, de calquer fragmento do repertorio a petición do profesor, se fose necesario.

Dada a importancia que a observación directa por parte do profesor ten nas ferramentas e procedementos de avaliación, o profesor/a levará conta destes aspectos por escrito nun rexistro/diario de clase do que será responsable el mesmo co fin de dar

trazabilidade, transparencia e accesibilidade en todo momento á avaliación do alumnado.

Criterios de cualificación

1. **ACTITUDE FRENTE A MATERIA**: asistencia, puntualidade, actitude, organización nas clases e grao de esforzo para aprender os obxetivos e contidos do curso. (10% da cualificación)
2. **ESTUDO AUTÓNOMO**: calidade, regularidade e grao de esforzo do traballo programado para traballar na casa. (20% da cualificación)
3. **DOMINIO TÉCNICO DA MAN ESQUERDA**: ejecución de escalas e estudos en dobres cordas e en posicións de polgar, estudos que conteñan cambios de posicións ata a 7ª, dominio da colocación correcta da man esquerda sobre o instrumento, control do vibrato e da afinación. (25% da cualificación).
4. **DOMINIO TÉCNICO DA MAN DEREITA**: colocación da man dereita no arco, control do paso do arco sobre as cordas, flexibilidade nos cambios de corda, diferentes tipos de arco (Detaché, Stacatto e Legatto) e diferentes velocidades (25% da cualificación).
5. **INTERPRETACIÓN**: Calidade na interpretación de pezas e estudos individualmente, en grupo e con acompañamento, na clase e nas audicións públicas. Traballo da interpretación dalgunas pezas de memoria, e dalguns fragmentos a primeira vista. (20% da cualificación).

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (dispoñibles na páxina web).

-Criterios para a ampliación de matrícula:

Para a concesión da ampliación de matrícula, o profesor da asignatura realizará unha proba de interpretación dun repertorio na que o alumnado deberán demostrar un dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia.

-Criterios de cualificación para a ampliación de matrícula:

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

5.5.5 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Para os alumnos que suspendan algunha das avaliacións parciais do presente curso, realizarase un plan de traballo específico, baseado na programación didáctica da materia, que pode constar de novas actividades de reforzo e de avaliación nos aspectos que precisen de mellora. Dadas as peculiaridades da aprendizaxe instrumental, o feito de centrarnos en maior medida nos aspectos non superados en trimestres anteriores non ten por que supor unha desviación dos obxectivos xerais do presente curso, pois moitos dos obxectivos e contidos están interrelacionados entre si e o traballo específico sobre calquera deles tamén inflúe no nivel de consecución dos demais. Así pois, no momento no que o alumno ou alumna supere ao longo do presente curso cada un dos obxectivos mínimos esixidos na avaliación ou avaliacións

parciais que tivera pendentes, estas consideraranse superadas. Para os alumnos que teñan a materia pendente do curso anterior realizarase un plan de traballo mais específico baseado na programación didáctica da materia e nos puntos que necesiten de unha mais grande mellora por parte do alumno ou alumna, e que poderá constar de novas actividades e/ou recursos complementarios, que axuden a reforzar ditos aspectos. Dadas as peculiaridades da aprendizaxe instrumental, o feito de centrarnos nos aspectos non superados en cursos anteriores non ten por que supor unha desviación dos obxectivos xerais do presente curso, pois moitos dos obxectivos e contidos están interrelacionados entre si e o traballo específico sobre calquera deles tamén inflúe no nivel de consecución dos demais. No momento no que o/a alumno/a supere cada un dos obxectivos mínimos esixidos para o curso que figure como pendente, poderase considerar superado o curso pendente correspondente.

Perda de avaliación continua

Como se indica anteriormente, o procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua** pero, se o profesor ou profesora da materia considera que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, deberá convocalo para unha única proba (que poderá ter varias partes), de carácter escrita, oral ou instrumental, en función da materia, na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

-A proba consistirá no seguinte:

A) Interpretación de algunhas escalas e/ou arpexios, a elección do profesor, e á velocidade e cas características indicadas nos mínimos esixibles de cada curso.

B) Interpretación de algúns dos exercicios ou estudos indicados para o curso (mínimos esixibles), a elección do profesor.

C) Interpretación individual das obras programadas para o curso ou trimestre. Non será obrigatorio o acompañamento pianístico para a realización desta proba.

-Os criterios de cualificación de dita proba serán os seguintes:

Na avaliación desta proba terase en conta o dominio técnico do instrumento e tamén a corrección interpretativa do ritmo, articulación, afinación, sonoridade, dinámica e fraseo.

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

Probas extraordinarias de setembro

Aqueles alumnos que non superaran a materia no mes de xuño disporán dunha proba extraordinaria para a recuperación da mesma que terá lugar durante a primeira semana do mes de setembro. Nela deberán demostrar o dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia.

Con carácter xeral consistirá nunha única proba co instrumento, o violonchelo, e que constará de tres partes:

- A) Interpretación de algunhas escalas e/ou arpeixos, a elección do profesor, e á velocidade e cas características indicadas nos mínimos esixibles de cada curso. O resultado desta parte terá un peso do 30% sobre a nota final da proba.
- B) Interpretación de algúns dos exercicios ou estudos indicados para o curso (mínimos esixibles), a elección do profesor. Os aspectos a ter en conta na avaliación desta parte serán os seguintes: dominio técnico do instrumento; corrección rítmica e na articulación; afinación, sonoridade, dinámica e fraseo. Esta parte terá un peso do 35% sobre a nota final da proba.
- C) Interpretación individual de todas ou parte das obras programadas para o curso (tamén poderán ser fragmentos das mesmas), a elección do profesor. Non será preciso acompañamento pianístico para a realización desta proba. Na avaliación desta parte terase en conta o seguinte: dominio técnico do instrumento; corrección rítmica e na articulación; afinación, sonoridade, dinámica e fraseo. O peso desta parte na nota final da proba será do 35%.

En calquera caso, para poder acadar unha cualificación positiva nesta proba, o alumno/a deberá presentar para o exame todo o repertorio e exercicios indicados nos mínimos esixibles do curso.

5.5.6 Recursos didácticos

Se propoñen estas pezas, estudos e métodos pero se poderán utilizar outros de similares características a xuízo do profesor

EXERCICIOS TÉCNICOS.

FEUILLARD: Tägliche Übungen. Schott. (Nº 8, 9, 15, 16, 34, 35 e 36).

KLENGEL, J.: Tägliche Übungen. Vol. I. Breitkopf. (axilidade dedos e dobres cordas)

ESCALAS

THIEMANN, P.: Sistema de escalas básicas. Ed Boileau. Dobres cordas una oitava (páx 52 á 64)

WHITEHOUSE: Escalas, arpejos e dobres cordas. (páx 10 á 15). Escalas cromáticas. (páx 8 e 9)

LOEB: Escalas y arpeggios. Escalas de dobres cordas. (unha oitava).

DoM-ReM-MibM-MiM-FaM-SolM-LabM-LaM-SibM-SiM-Dom-Rem-Mim-Fa#m-
Solm-Labm-Sim

KLENGEL, J.: Technical Studies. Vol. II. Intr. Music Comp.

Nº 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12

ESTUDOS

DOTZAUER, J. J.F: Vol. I Ed. Peters. (Nº 27,32,33 e 34)

DOTZAUER, J. J.F: Vol. II.Peters. (Nº 35,36,38,39,41,42,43,47,48.)

BASLER-NOVSAK-STEIN: "Fun with doublé-stops for Young cellist"

LEE, S.: Melodische und Progressive Etüde op. 31 Vol. 1. Schott. Nº do 1 ao 20

OBRAS (escoller unha de cada apartado)

CONCERTOS

BRÉVAL: Concierto nº 1 en Fa

RIEDING, O.: Concertino en Si m

VIVALDI: Concierto en La M

KLENGEL: Concierto Nº 3 en La m op. 46

SONATAS

VIVALDI: Sonata nº5 en Mi m

MARCELLO: Sonata nº 5 en La m

BONONCINI: Sonata en La

FESCH: Sonata nº 1 en La

ROMBERG: Sonata en Mi m

GABRIELI: Sonata Nº 1 en Sol M

PEZAS CANTÁBILES

SAINT-SAENS: El Cisne

GLAZUNOV: Chant du Ménestrel op. 71

FAURÉ: Sicilienne op.78

SCHUMANN: Traumerei

RACHMANINOV: Vocalise

PEZAS LIBRES

MENDELSSOHN: Romanza sin palabras op. 109

SQUIRE, W. H.: "Bourrée" Opus 24. Sheet Music Edition B 2518.

SQUIRE, W. H.: "Tarantela" op. 23 en Re m

SQUIRE, W. H.: Dance Rustique op. 20 Nº 5

POPPER,D: "Berceuse" Op 62 Nº 3

POPPER,D.: "Lied" Op. 3 Nº 6

POPPER,D.: "Begenung" Op. 3 Nº 5

POPPER,D: "Gavotte" en Re m Op. 67 Nº 2

OFFENBACH: Barcarolle

5.6 Curso: 2º de grao profesional

5.6.1 Obxectivos para o 2º curso de grao profesional

- Ter perfectamente consolidados os obxectivos correspondentes ao grado elemental con respecto á colocación, relaxación, flexibilidade, respiración e execución natural na interpretación dun repertorio de maior dificultade.

- Dominar a técnica do arco en golpes de arco básicos.
- Dominar a técnica da man esquerda nas diferentes posicións baixas e intermedias dende a media á sétima posición.
- Aprender a técnica da nova posición do polgar esquerdo.
- Aplicar o bo oído e a boa afinación ao repertorio estudado.
- Avanzar no control do ritmo durante a interpretación.
- Dispoñer dun repertorio de exercicios técnicos, escalas e arpechos de acordo coas características especificadas no bloque de contidos.
- Traballar sobre a boa sonoridade na interpretación.
- Ler correctamente e tamén a primeira vista.
- Avanzar no asentamento de criterios interpretativos propios.
- Memorizar unha parte do repertorio traballado.
- Mostrar interese pola organización do estudo propio.
- Dispoñer dun repertorio sempre en aumento.
- Promover o interese polas diversas manifestacións e fenómenos que inciden no seu entorno (concertos, discografía, cursos, literatura, etc).
- escoitar música de xeito crítico e analítico.

Avaliación

A avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso. Utilizaranse pois procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

Dita avaliación será en todo caso **obxectiva**, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, **transparente**, xa que se aplicarán os criterios de avaliación e cualificación contidos nesta programación didáctica, e **accesible**, dado que

alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza – aprendizaxe.

Criterios de Avaliación:

- ✓ Realizar o traballo diario proposto polo profesor.
- ✓ Demostrar un dominio das dobres cordas (terceiras e sextas) de dúas oitavas.
- ✓ Demostrar un dominio da colocación do polgar nas escalas e nos estudos.
- ✓ Interpretar un concerto, unha sonata, unha peza cantáble e unha peza libre de diferentes estilos.
- ✓ Demostrar un dominio dos contidos propostos para o curso coa interpretación de estudos e obras de diferentes estilos e dificultades que representen o nivel técnico esixido.
- ✓ Tocar de memoria unha terceira parte do repertorio presentado.
- ✓ Interpretar en público, con dominio e flexibilidade, as obras traballadas durante o curso, e que representen o nivel esixido.
- ✓ Demostrar atención, interese e respecto cara aos seus compañeiros, profesores e entorno en xeral.

Mínimos esixibles

1. Escalas de dobres cordas (terceiras e sextas) de dúas oitavas.
2. Escalas en posicións de polgar dunha oitava de extensión.
3. Dous estudos de diferentes estilos e dificultades.
4. Dous estudos en posicións de polgar.
5. Catro obras completas das cales unha seráun concerto, outra unha sonata, outra unha peza cantáble e outra unha peza libre de diferentes características e que representen o nivel esixido.

6. Participación nas audicións técnicas propostas no curso.
7. Interpretación de memoria de alomenos dúas das obras traballadas.
8. Interpretación en público, con dominio e flexibilidade das obras.

5.6.2 Contidos

Instrumento e o seu intérprete.

- A boa colocación do instrumento, base para o correcto desenvolvemento da técnica.
- A relaxación do intérprete. Distribución do peso do corpo. Sentarse correctamente.
- A colocación do instrumento e o contacto correcto co corpo.
- A respiración consciente, relaxación e flexibilidade corporal.
- Prevención de tensións musculares innecesarias.

A técnica do arco.

- Continuación no desenvolvemento da técnica do arco.
- Movementos relaxados e fluídos do brazo dereito e boneca dereita.
- Colocación relaxada da man dereita e do polgar dereito.
- Control sobre o paso do arco no cambio das cordas.
- Golpes de arco: Legato ata 8 notas, Staccatto-Legatto e Martellato, Spicatto, Saltillo.
- Traballo sobre o legato utilizando todo o arco, metade inferior, metade superior, sen acentos e cunha perfecta continuidade de movemento do brazo, boneca, dedos e arco.
- Legato en dobres cordas.
- Traballo sobre variedade de velocidades, dinámica e puntos de contacto (sobre a ponte, sobre o diapasón, etc..).
- Variedade no uso do pizzicato referíndose ás dinámicas e a calidade do son.

A técnica da man esquerda.

- Continuación do traballo sobre as distintas posicións baixas e intermedias dende a media ata a sétima e as súas distintas combinacións.
- Asentamento das posicións dos harmónicos naturais
- Cambios de posición naturais evitando movementos innecesarios e coordinándoos co movemento do arco.
- Iniciación ás posicións altas coa colocación do polgar.
- Dobres cordas en escalas de dúas oitavas de extensión.
- Traballo sobre a axilidade dos dedos.

Oído e afinación.

- A educación da sensibilidade do oído e o súa repercusión na calidade do son.
- Desenvolvemento da afinación sensible.
- Perfeccionamento da afinación para a melloría da calidade do son.

Ritmo

- O desenvolvemento da seguridade rítmica.
- Sensibilización pola importancia dun ritmo estable.
- Traballo sobre patróns rítmicos para a superación de dificultades técnicas con axuda do metrónomo.

Exercicios, escalas e estudos

- Ampliación do repertorio de exercicios técnicos para o progreso técnico.
- Escalas en posición de polgar, soltas e ligadas dunha oitava de extensión.
- Escalas en dobres cordas (terceiras e sextas) de dúas oitavas de extensión.
- Traballo sobre estudos que reúnan os aspectos técnicos especificados nos apartados anteriores.

Sonoridade.

- Aplicación dos medios técnicos para o desenvolvemento dunha boa sonoridade.
- A variedade de sonoridades e cores.
- Continuación do traballo sobre o cantáble.
- Os ataques de arco con relación á articulación e á boa sonoridade.

Lectura.

- Lectura correcta e completa de calquera partitura.
- Lectura correcta de notas, alteracións, ritmos, articulacións e dinámicas.
- Lectura correcta do tempo, sonoridade, carácter, ataques, etc
- Lectura a primeira vista.

Interpretación e memorización.

- Desenvolvemento dos aspectos interpretativos.
- A práctica de tocar de memoria como axuda a unha interpretación mellor.
- Memorización dunha terceira parte do repertorio traballado.

Organización do estudo autónomo.

- Distribución do tempo á hora de estudar.
- Estudo sistemático e aforro do tempo.
- Técnicas de estudo para resolver pasaxes dificultosas.

Repertorio.

- Estudo de catro obras do repertorio de violoncello dentro do marco das dificultades previstas para este ciclo das cales unha será un concerto, outra unha sonata, outra unha peza cantáble e outra unha peza libre.
- Variedade de estilos, épocas e contidos musicais e técnicos na selección do repertorio.

Outros contidos.

- Interese polas manifestacións musicais relacionadas co violoncello e a súa aprendizaxe.
- Escoita crítica e activa de música.
- Hábito de traballo persoal e autocrítico, e vontade de superación persoal.

5.6.3 Temporalización

1º trimestre: Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto. Saber estudar. O estudio analítico. As escala en dobres cordas (terceiras e sextas) en dúas oitava de extensión. Traballo das obras e dos estudos do

repertorio propostas para este curso. Introducción as posicións altas coa colocación do polgar.

2º trimestre: Golpes de arco: Legato ata 8 notas, Staccatto-Legatto e Martellato, Spicatto, Saltillo. Traballo sobre o legato utilizando todo o arco, metade inferior, metade superior, sen acentos e cunha perfecta continuidade de movemento do brazo, boneca, dedos e arco. Legato en dobres cordas. Traballo sobre variedade de velocidades, dinámica e puntos de contacto (sobre a ponte, sobre o diapasón, etc..). Continuación do traballo de obras e estudos propostas para este curso. Continuación do desenvolvemento técnico-artístico do instrumento, tanto do arco como da man esquerda. Estudos en posicións altas con polgar.

3º trimestre: Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións. Traballo das obras propostas para o curso de memoria. Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica e a dinámica.

5.6.4 Avaliación

A avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso. Utilizaranse pois procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

Dita avaliación será en todo caso **obxectiva**, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, **transparente**, xa que se aplicarán os criterios de avaliación e cualificación contidos nesta programación didáctica, e **accesible**, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza – aprendizaxe.

Criterios de avaliación

- ✓ Realizar o traballo diario proposto polo profesor.
- ✓ Demostrar un dominio das dobres cordas (terceiras e sextas) de dúas oitavas.
- ✓ Demostrar un dominio da colocación do polgar nas escalas e nos estudos.
- ✓ Interpretar un concerto, unha sonata, unha peza cantáble e unha peza libre de diferentes estilos.
- ✓ Demostrar un dominio dos contidos propostos para o curso coa interpretación de estudos e obras de diferentes estilos e dificultades que representen o nivel técnico esixido.
- ✓ Tocar de memoria unha terceira parte do repertorio presentado.
- ✓ Interpretar en público, con dominio e flexibilidade, as obras traballadas durante o curso, e que representen o nivel esixido.
- ✓ Demostrar atención, interese e respecto cara aos seus compañeiros, profesores e entorno en xeral.

Mínimos esixibles

1. Escalas de dobres cordas (terceiras e sextas) de dúas oitavas.
2. Escalas en posicións de polgar dunha oitava de extensión.
3. Dous estudos de diferentes estilos e dificultades.
4. Dous estudos en posicións de polgar.
5. Catro obras completas das cales unha será un concerto, outra unha sonata, outra unha peza cantáble e outra unha peza libre de diferentes características e que representen o nivel esixido.
6. Participación nas audicións técnicas propostas no curso.
7. Interpretación de memoria de alomenos dúas das obras traballadas.
8. Interpretación en público, con dominio e flexibilidade das obras.

Procedementos e ferramentas de avaliación

O procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua**, polo tanto, en cada unha das sesións de clase farase un seguimento do grao de consecución dos obxectivos e dos contidos abordados. O Profesor/a valerase das seguintes ferramentas para a avaliación do alumnado:

Observación directa e seguimento de cada unha das sesións de clase.

Seguimento do grao de estudo do repertorio na casa.

Grao de participación e actitude en cada concerto e/ou audición.

Probas puntuais de nivel, individuais ou en grupo, de calquer fragmento do repertorio a petición do profesor, se fose necesario.

Dada a importancia que a observación directa por parte do profesor ten nas ferramentas e procedementos de avaliación, o profesor/a levará conta destes aspectos por escrito nun rexistro/diario de clase do que será responsable el mesmo co fin de dar trazabilidade, transparencia e accesibilidade en todo momento á avaliación do alumnado.

Criterios de cualificación

1. **ACTITUDE FRENTE A MATERIA**: asistencia, puntualidade, actitude, organización nas clases e grao de esforzo para aprender os obxectivos e contidos do curso. (10% da cualificación)
2. **ESTUDO AUTÓNOMO**: calidade, regularidade e grao de esforzo do traballo programado para traballar na casa. (20% da cualificación)
3. **DOMINIO TÉCNICO DA MAN ESQUERDA**: execución de escalas e estudos en dobres cordas e en posicións de polgar, estudos que conteñan cambios de

posicións ata a 7ª, dominio da colocación correcta da man esquerda sobre o instrumento, control do vibrato e da afinación. (25% da cualificación).

4. **DOMINIO TÉCNICO DA MAN DEREITA:** colocación da man dereita no arco, control do paso do arco sobre as cordas, flexibilidade nos cambios de corda, diferentes tipos de arco (Detaché, Stacatto e Legatto) e diferentes velocidades (25% da cualificación).
5. **INTERPRETACIÓN:** Calidade na interpretación de pezas e estudos individualmente, en grupo e con acompañamento, na clase e nas audicións públicas. Traballo da interpretación dalgúns pezas de memoria, e dalgúns fragmentos a primeira vista. (20% da cualificación).

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (dispoñibles na páxina web).

-Criterios para a ampliación de matrícula:

Para a concesión da ampliación de matrícula, o profesor da asignatura realizará unha proba de interpretación dun repertorio na que o alumnado deberán demostrar un dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia.

-Criterios de cualificación para a ampliación de matrícula:

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva.

5.6.5 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Para os alumnos que suspendan alguna das avaliacións parciais do presente curso, realizarase un plan de traballo específico, baseado na programación didáctica da materia como no exposto anteriormente.

Perda de avaliación continua

Como se indica anteriormente, o procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua** pero, se o profesor ou profesora da materia considera que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, deberá convocalo para unha única proba (que poderá ter varias partes), de carácter escrita, oral ou instrumental, en función da materia, na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

-A proba consistirá no seguinte:

A) Interpretación de algunhas escalas e/ou arpeخيos, a elección do profesor, e á velocidade e cas características indicadas nos mínimos esixibles de cada curso.

B) Interpretación de algúns dos exercicios ou estudos indicados para o curso (mínimos esixibles), a elección do profesor.

C) Interpretación individual das obras programadas para o curso ou trimestre. Non será obrigatorio o acompañamento pianístico para a realización desta proba.

-Os criterios de cualificación de dita proba serán os seguintes:

Na avaliación desta proba terase en conta o dominio técnico do instrumento e tamén a corrección interpretativa do ritmo, articulación, afinación, sonoridade, dinámica e fraseo.

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

Probas extraordinarias de setembro

Aqueles alumnos que non superaran a materia no mes de xuño disporán dunha proba extraordinaria para a recuperación da mesma que terá lugar durante a primeira semana do mes de setembro. Nela deberán demostrar o dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia.

Con carácter xeral consistirá nunha única proba co instrumento, o violonchelo, e que constará de tres partes:

- A) Interpretación de algunhas escalas e/ou arpeixos, a elección do profesor, e á velocidade e cas características indicadas nos mínimos esixibles de cada curso. O resultado desta parte terá un peso do 30% sobre a nota final da proba.
- B) Interpretación de algúns dos exercicios ou estudos indicados para o curso (mínimos esixibles), a elección do profesor. Os aspectos a ter en conta na avaliación desta parte serán os seguintes: dominio técnico do instrumento; corrección rítmica e na articulación; afinación, sonoridade, dinámica e fraseo. Esta parte terá un peso do 35% sobre a nota final da proba.
- C) Interpretación individual de todas ou parte das obras programadas para o curso (tamén poderán ser fragmentos das mesmas), a elección do profesor. Non será preciso acompañamento pianístico para a realización desta proba. Na avaliación desta parte terase en conta o seguinte: dominio técnico do instrumento; corrección rítmica e na articulación; afinación, sonoridade, dinámica e fraseo. O peso desta parte na nota final da proba será do 35%.

En calquera caso, para poder acadar unha cualificación positiva nesta proba, o alumno/a deberá presentar para o exame todo o repertorio e exercicios indicados nos mínimos esixibles do curso.

5.6.6 Recursos didácticos

Se propoñen estas pezas, estudos e métodos pero se poderán utilizar outros de similares características a xuízo do profesor

EXERCICIOS TÉCNICOS.

SEVCÍK: Op.8. Bosworth edition.

KLENGEL, J.: Tägliche Übungen. Vol. I. Breitkopf. (axilidades dedos e dobres cordas)

ESCALAS

THIEMANN, P.: Sistema de escalas básicas. Ed Boileau. Dobres cordas dúas oitavas
(páx 52 á 64)

WHITEHOUSE: Escalas, arpexios e dobres cordas. (páx 10 á 15). Escalas cromáticas.
(páx 8 e 9)

Escalas de dobres cordas. (Dúas oitavas).

DoM-ReM-MibM-MiM-FaM-SolM-LabM-LaM-SibM-SiM-Dom-Rem-Mim-Fa#m-Solm-
Labm-Sim

Escalas de polgar. (Unha oitava).

ReM-DoM-SiM-LaM-SolM

ReM-MiM-FaM-SolM-LaM

Rem-Dom-Sibm-Lam-Solm

Rem-Mim-Fam-Solm-Lam

KLENGEL, J.: Technical Studies. Vol. II. Music Comp. Nº 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12

ESTUDOS

DOTZAUER, J. J.F: Vol. II Nº 50, 55,56,58,61. Ed. Peters.

DOTZAUER, J. J.F: Vol. III Nº 63,64,65, Ed. Peters.

LEE, S.: Melodische und Progressive Etüdie op. 31 Vol. 2.Schott. Nº 24,28,29,30, 37.

MOONEY, R.: Thumb position for cello. Book 1

BENOY & SUTTON: "Introduccion to the thumb position". Páx: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10.

OBRAS (escoller unha de cada apartado)

CONCERTOS

VIVALDI: Concierto en Si m

BRÉVAL: Concierto Nº 2 en Do M

KLENGEL: Concertino nº 2 en Sol M op. 41,

KLENGEL: Concertino nº 3 en La m op. 46

SONATAS

VIVALDI: Sonata nº5 en Mi m

MARCELLO: Sonata nº

FESCH: Sonata nº 2 en La

BOCCHERINI: Sonata nº 2 en Do

DUPORT: Sonata Nº 2 en Sol

PEZAS CANTÁBILES

SCHUBERT: Ave María en Sib

GRANADOS: Orientale (Spanish Dance nº 2)

GODARD: Berceuse “Jocelyn”

RUBINSTEIN: Melodie op. 3 nº 1

CASSADÓ: Serenade

FAURÉ: Apres un reve

TCHAIKOWSKY: Nocturno Op. 19 Nº 4

PEZAS LIBRES

BEETHOVEN: Variaciones “Judas Macabeus”

SAINT-SAENS: Allegro-Apassionato.

POPPER: Gavotte Op. 23 Nº 2

5.7 Curso: 3º curso de grao profesional

5.7.1 Obxectivos para o 3º curso de grao profesional

- Enriquecer a técnica do arco con flexibilidade e fluidez desenvolvendo os golpes de arco aprendidos.
- Dominar a técnica da man esquerda en tódalas posicións do violoncello e nun repertorio de dificultade crecente.
- Aplicar con rigor o bo oído e a afinación ao repertorio estudado.
- Obter un bo control do ritmo na interpretación.
- Dispor dun amplo repertorio de exercicios, escalas e arpexos.
- Aplicar recursos técnicos e imaxinativos para a obtención dunha boa sonoridade.

- Ler correctamente un repertorio cada vez de maior dificultade. Tamén a primeira vista.
 - Crear uns criterios interpretativos propios e sen rixidez.
 - Memorizar unha parte do repertorio estudado empregando a memoria de forma intelixente para a aprendizaxe e a interpretación.
 - Avanzar na organización do estudo autónomo.
 - Dispoñer dun repertorio sempre en aumento.
 - Promover o interese polas diversas manifestacións e fenómenos que inciden no seu entorno (concertos, discografía, cursos, literatura, etc).
 - escoitar música de xeito crítico e analítico.
 - Mostrarse aberto e respectuoso fronte ás múltiples manifestacións musicais.
- Improvisar co instrumento en estilos diversos.

5.7.2 Contidos

Instrumento e o seu intérprete.

- A boa colocación do instrumento, base para o correcto desenvolvemento da técnica.
- A relaxación do intérprete. Distribución do peso do corpo. Sentar correctamente.
- A colocación do instrumento e o contacto correcto co corpo.
- A respiración consciente, relaxación e flexibilidade corporal.
- Prevención de tensións musculares innecesarias.

A técnica do arco.

- Continuación no desenvolvemento da técnica do arco.
- Movementos relaxados e fluídos do brazo dereito e boneca dereita.
- Colocación relaxada da man dereita e do polgar dereito.
- Control sobre o paso do arco no cambio das cordas.
- Golpes de arco: Legato ata 12 notas, Staccatto-Legatto e Martellato, Spicatto, Saltillo.

- Traballo sobre o legato utilizando todo o arco, metade inferior, metade superior, sen acentos e cunha perfecta continuidade de movemento do brazo, boneca, dedos e arco.
- O legato en dobres cordas.
- Traballo sobre variedade de velocidades, dinámica e puntos de contacto

A técnica da man esquerda.

- Cambios de posición naturais evitando movementos innecesarios e coordinándoos co movemento do arco.
- Traballo sobre as posicións do polgar en toda a súa amplitude.
- Traballo sobre a axilidade dos dedos en tódalas posicións.

Oído e afinación.

- A educación da sensibilidade do oído e o súa repercusión na calidade do son.
- Desenvolvemento da afinación sensible.
- Perfeccionamento da afinación para a melloría da calidade do son.

Ritmo.

- O desenvolvemento da seguridade rítmica.
- Sensibilización pola importancia dun ritmo estable.
- Traballo sobre patróns rítmicos para a superación de dificultades técnicas con axuda do metrónomo.

Exercicios, escalas e estudos.

- Ampliación do repertorio de exercicios técnicos para o progreso técnico.
- Escalas, arpexos e terceiras de tres oitavas, en notas soltas e ligadas ata oito notas con valores de negra= 80.
- Escalas de dúas oitavas en posición de polgar, soltas e ligadas.
- Ampliación de estudos que reúnan os aspectos técnicos especificados nos apartados anteriores.

Sonoridade.

- Aplicación dos medios técnicos para o desenvolvemento dunha boa sonoridade.

- A variedade de sonoridades e cores.
- Os ataques de arco con relación á boa sonoridade.

Lectura.

- Lectura correcta e completa de calquera partitura.
- Lectura correcta de notas, alteracións, ritmos, articulacións e dinámicas.
- Lectura correcta do tempo, sonoridade, carácter, ataques, etc
- Lectura a primeira vista.

Interpretación e memorización.

- Desenvolvemento dos aspectos interpretativos.
- A práctica de tocar de memoria como axuda a unha interpretación mellor.
- Memorización dunha terceira parte do repertorio traballado.

Organización do estudo autónomo.

- Distribución do tempo á hora de estudar.
- Estudo sistemático e aforro do tempo.
- Técnicas de estudo para resolver pasaxes dificultosas.

Repertorio.

- Estudio de tres obras do repertorio de violoncello dentro do marco das dificultades previstas para este ciclo (concertos, sonatas, e pezas libres).
- Estudo dunha peza para violoncello só.
- Variedade de estilos, épocas e contidos musicais e técnicos na selección do repertorio.

Outros contidos.

- Interese polas manifestacións musicais relacionadas co violoncello e a súa aprendizaxe.
- Escoita crítica e activa de música.
- Hábito de traballo persoal e autocrítico, e vontade de superación persoal.

1.1.1

5.7.3 Temporalización

1º trimestre. As escalas maiores de tres oitavas. Escalas de dobres cordas de tres oitavas de extensión. As posicións do polgar en toda súa amplitude. Traballo da calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato. Traballo das obras e estudos do curso. Introducción ao repertorio para violoncello solo.

2º trimestre: Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica e a dinámica das pezas e estudos. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista. Continuación do traballo das obras e estudos propostas para o curso.

3º trimestre: Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións. Perfeccionamento dos aspectos técnicos e interpretativos das obras e estudos recomendadas do curso.

5.7.4 Avaliación

A avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso. Utilizaranse pois procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

Dita avaliación será en todo caso **obxectiva**, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, **transparente**, xa que se aplicarán os criterios de avaliación e cualificación contidos nesta programación didáctica, e **accesible**, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza – aprendizaxe.

Criterios de avaliación

- ✓ Realizar o traballo diario proposto polo profesor.
- ✓ Demostrar un dominio das escalas de tres oitavas de extensión.
- ✓ Demostrar un dominio da colocación do polgar nas escalas e nos estudos.
- ✓ Interpretar tres obras completas das cales unha será un concerto, outra unha sonata, e outra unha peza libre, de diferentes características e que representen o nivel esixido.
- ✓ Interpretar unha peza para violoncello só.
- ✓ Demostrar un dominio dos contidos propostos para o curso coa interpretación de estudos e obras de diferentes estilos e dificultades que representen o nivel técnico esixido.
- ✓ Tocar de memoria alomenos unha terceira parte do repertorio presentado.
- ✓ Interpretar en público, con dominio e flexibilidade, as obras traballadas durante o curso.
- ✓ Demostrar atención, interese e respecto cara aos seus compañeiros, profesores e entorno en xeral.

Mínimos esixibles

1. Escalas de tres oitavas de extensión, co seu correspondente arpexo e terceiras, con valores de negra= 80 e diferentes tipos de arco.
2. Escalas en posicións de polgar de dúas oitavas de extensión.
3. Dous estudos de diferentes estilos e dificultades.
4. Dous estudos en posicións de polgar.
5. Tres obras completas das cales unha será un concerto, outra unha sonata, outra unha peza libre de diferentes características e que representen o nivel esixido.
6. Unha peza para violoncello só.
7. Participación nas audicións técnicas propostas no curso.
8. Interpretación de memoria de alomenos dúas das obras traballadas.

9. Interpretación en público, con dominio e flexibilidade das obras.

Procedementos e ferramentas de avaliación

O procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua**, polo tanto, en cada unha das sesións de clase farase un seguimento do grao de consecución dos obxectivos e dos contidos abordados. O Profesor/a valerase das seguintes ferramentas para a avaliación do alumnado:

Observación directa e seguimento de cada unha das sesións de clase.

Seguimento do grao de estudo do repertorio na casa.

Grao de participación e actitude en cada concerto e/ou audición.

Probas puntuais de nivel, individuais ou en grupo, de calquer fragmento do repertorio a petición do profesor, se fose necesario.

Dada a importancia que a observación directa por parte do profesor ten nas ferramentas e procedementos de avaliación, o profesor/a levará conta destes aspectos por escrito nun rexistro/diario de clase do que será responsable el mesmo co fin de dar trazabilidade, transparencia e accesibilidade en todo momento á avaliación do alumnado.

Criterios de cualificación

1. **ACTITUDE FRENTE A MATERIA**: asistencia, puntualidade, actitude, organización nas clases e grao de esforzo para aprender os obxectivos e contidos do curso. (10% da cualificación)

2. **ESTUDO AUTÓNOMO**: calidade, regularidade e grao de esforzo do traballo programado para traballar na casa. (20% da cualificación)
3. **DOMINIO TÉCNICO DA MAN ESQUERDA**: execución de escalas de 3 oitavas de extensión, estudos en dobres cordas e posicións de polgar, estudos que conteñan cambios de posicións, dominio da colocación correcta da man esquerda sobre o instrumento, control do vibrato e da afinación. (25% da cualificación).
4. **DOMINIO TÉCNICO DA MAN DEREITA**: colocación da man dereita no arco, control do paso do arco sobre as cordas, flexibilidade nos cambios de corda, diferentes tipos de arco (Detaché, Stacatto e Legatto) e diferentes velocidades (25% da cualificación).
5. **INTERPRETACIÓN**: Calidade na interpretación de pezas e estudos individualmente, en grupo e con acompañamento, na clase e nas audicións públicas. Traballo da interpretación dalgúns pezas de memoria, e dalgúns fragmentos a primeira vista. (20% da cualificación).

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (dispoñibles na páxina web).

-Criterios para a ampliación de matrícula:

Para a concesión da ampliación de matrícula, o profesor da asignatura realizará unha proba de interpretación dun repertorio na que o alumnado deberán demostrar un dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia.

-Criterios de cualificación para a ampliación de matrícula:

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

5.7.5 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Para os alumnos que suspendan alguna das avaliacións parciais do presente curso, realizarase un plan de traballo específico, baseado na programación didáctica da materia como no exposto anteriormente.

Perda de avaliación continua

Como se indica anteriormente, o procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua** pero, se o profesor ou profesora da materia considera que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, deberá convocalo para unha única proba (que poderá ter varias partes), de carácter escrita, oral ou instrumental, en función da materia, na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

-A proba consistirá no seguinte:

A) Interpretación de algunhas escalas e/ou arpexios, a elección do profesor, e á velocidade e cas características indicadas nos mínimos esixibles de cada curso.

B) Interpretación de algúns dos exercicios ou estudos indicados para o curso (mínimos esixibles), a elección do profesor.

C) Interpretación individual das obras programadas para o curso ou trimestre. Non será obrigatorio o acompañamento pianístico para a realización desta proba.

-Os criterios de cualificación de dita proba serán os seguintes:

Na avaliación desta proba terase en conta o dominio técnico do instrumento e tamén a corrección interpretativa do ritmo, articulación, afinación, sonoridade, dinámica e fraseo.

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

Probas extraordinarias de setembro

Aqueles alumnos que non superaran a materia no mes de xuño disporán dunha proba extraordinaria para a recuperación da mesma que terá lugar durante a primeira

semana do mes de setembro. Nela deberán demostrar o dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia. Con carácter xeral consistirá nunha única proba co instrumento, o violonchelo, e que constará de tres partes:

A) Interpretación de algunhas escalas e/ou arpeخيos, a elección do profesor, e á velocidade e as características indicadas nos mínimos esixibles de cada curso. O resultado desta parte terá un peso do 30% sobre a nota final da proba.

B) Interpretación de algúns dos exercicios ou estudos indicados para o curso (mínimos esixibles), a elección do profesor. Os aspectos a ter en conta na avaliación desta parte serán os seguintes: dominio técnico do instrumento; corrección rítmica e na articulación; afinación, sonoridade, dinámica e fraseo. Esta parte terá un peso do 35% sobre a nota final da proba.

C) Interpretación individual de todas ou parte das obras programadas para o curso (tamén poderán ser fragmentos das mesmas), a elección do profesor. Non será preciso acompañamento pianístico para a realización desta proba. Na avaliación desta parte terase en conta o seguinte: dominio técnico do instrumento; corrección rítmica e na articulación; afinación, sonoridade, dinámica e fraseo. O peso desta parte na nota final da proba será do 35%.

En calquera caso, para poder acadar unha cualificación positiva nesta proba, o alumno/a deberá presentar para o exame todo o repertorio e exercicios indicados nos mínimos esixibles do curso.

5.7.6 Recursos didácticos

Se propoñen estas pezas, estudos e métodos pero se poderán utilizar outros de similares características a xuízo do profesor

EXERCICIOS TÉCNICOS.

KLENGEL, J.: Tägliche Übungen. Vol. III. Bretkopf. (exercicios polgar) Bloque 1 y 2

SEVCÍK: Op. 1. Bosworth edition.

COSSMAN: Violoncello Studien. Schott. Apartado A

ESCALAS

WHITEHOUSE: Escalas, arpegios e dobres cordas. (páx 2 á 7)

THIEMANN, P.: Sistema de escalas básicas. Ed Boileau.

Escalas MAIORES de tres oitavas de extensión.

DoM-ReM-MibM-MiM-FaM-Fa#M-SolM-LabM-LaM-SibM-SiM

Escalas en posición de polgar. (Dúas oitavas).

DoM-ReM-MibM-MiM-FaM-Fa#M-SolM-LabM-LaM-SibM-SiM-Dom-Rem-Mim-
Fa#m-Solm-Labm-Sim

ESTUDOS

DOTZAUER, J. J.F: Vol. III N° 69,71,72, 80,81,82. Ed. Peters.

MOONEY, R.: Thumb position for cello. Book 2

BENOY & SUTTON: Introduction to thumb position. Páx. 11,12,13,14,15,16.

POPPER, D.: Estudos preparatorios, op. 76. VEB Friedrich Hofmeister. N° 1,2,3,4,5

OBRAS (escoller tres obras completas: un concerto unha sonata e unha peza libre)

CONCERTOS

KLENGEL: Concertino nº 1 Do M op.7

GOLTERMANN: Concierto nº 4 op. 65 en Sol M

BRÉVAL: Concierto nº 2 en Re

BRÉVAL: Concierto nº 1 en Sol M

VIVALDI, A : Concierto para dos cellos en Sol menor

SONATAS

BOCCHERINI: Sonata nº 3 en Sol

DUPORT: Sonata Nº 1 en Sol M

FESCH: Sonata nº 3

PEZAS LIBRES

TCHAIKOWSKY: Nocturne op. 19 nº 4

BRUCH: Kol Nidrei

FAURÉ: Elegie Op. 24

RIMSKY KORSAKOW: Canción India

POPPER: Gavotte Op. 23 Nº 2

CELLO SOLO

BACH: Suite nº 1 en Sol

5.8 Curso: 4º de grao profesional

5.8.1 Obxectivos para o 4º curso de grao profesional

- Enriquecer a técnica do arco con flexibilidade e fluidez desenvolvendo os golpes de arco aprendidos.
- Dominar a técnica da man esquerda en tódalas posicións do violoncello e nun repertorio de dificultade crecente.
- Aplicar con rigor o bo oído e a afinación ao repertorio estudado.
- Obter un bo control do ritmo na interpretación.
- Dispoñer dun amplo repertorio de exercicios, escalas e arpejos.
- Aplicar recursos técnicos e imaxinativos para a obtención dunha boa sonoridade.
- Ler correctamente un repertorio cada vez de maior dificultade. Tamén a primeira vista.
- Crear uns criterios interpretativos propios e sen rixidez.

- Memorizar unha parte do repertorio estudiado empregando a memoria de forma intelixente para a aprendizaxe e a interpretación.
- Avanzar na organización do estudo autónomo.
- Dispor dun repertorio sempre en aumento.
- Promover o interese polas diversas manifestacións e fenómenos que inciden no seu entorno (concertos, discografía, cursos, literatura, etc...).
- escoitar música de xeito crítico e analítico.
- Mostrarse aberto e respectuoso fronte ás múltiples manifestacións musicais. Improvisar co instrumento en estilos diversos.

5.8.2 Contidos

Instrumento e o seu intérprete.

- A boa colocación do instrumento, base para o correcto desenvolvemento da técnica.
- A relaxación do intérprete. Distribución do peso do corpo. Sentarse correctamente.
- A colocación do instrumento e o contacto correcto co corpo.
- A respiración consciente, relaxación e flexibilidade corporal.
- Prevención de tensións musculares innecesarias.

A técnica do arco.

- Continuación no desenvolvemento da técnica do arco.
- Movementos relaxados e fluídos do brazo dereito e boneca dereita.
- Colocación relaxada da man dereita e do polgar dereito.
- Control sobre o paso do arco no cambio das cordas.
- Golpes de arco: Legato ata 12 notas, Staccatto-Legatto e Martellato, Spicatto, Saltillo.
- Traballo sobre o legato utilizando todo o arco, metade inferior, metade superior, sen acentos e cunha perfecta continuidade de movemento do brazo, boneca, dedos e arco.

-O legato en dobres cordas.

-Traballo sobre variedade de velocidades, dinámica e puntos de contacto

A técnica da man esquerda.

-Cambios de posición naturais evitando movementos innecesarios e coordinándoos co movemento do arco.

-Continuación do traballo sobre as posicións do polgar en toda a súa amplitude.

-Dobres cordas en escalas dunha oitava de extensión en posicións de polgar.

-Traballo sobre a axilidade dos dedos en tódalas posicións.

Oído e afinación.

-A educación da sensibilidade do oído e o súa repercusión na calidade do son.

-Desenvolvemento da afinación sensible.

-Perfeccionamento da afinación para a melloría da calidade do son.

Ritmo.

-O desenvolvemento da seguridade rítmica.

-Sensibilización pola importancia dun ritmo estable.

-Traballo sobre patróns rítmicos para a superación de dificultades técnicas con axuda do metrónomo.

Exercicios, escalas e estudos.

-Ampliación do repertorio de exercicios técnicos para o progreso técnico.

-Escalas, arpxos e terceiras de tres oitavas, en notas soltas e ligadas ata oito notas con valores de negra= 100 en diferentes tipos de arco.

-Escalas en dobres cordas (terceiras e sextas) de tres oitavas.

-Ampliación de estudos que reúnan os aspectos técnicos especificados nos apartados anteriores.

Sonoridade.

-Aplicación dos medios técnicos para o desenvolvemento dunha boa sonoridade.

-A variedade de sonoridades e cores.

-Os ataques de arco con relación á boa sonoridade e a boa articulación.

Lectura.

- Lectura correcta e completa de calquera partitura.
- Lectura correcta de notas, alteracións, ritmos, articulacións e dinámicas.
- Lectura correcta do tempo, sonoridade, carácter, ataques, etc
- Lectura a primeira vista.

Interpretación e memorización.

- Desenvolvemento dos aspectos interpretativos.
- A práctica de tocar de memoria como axuda a unha interpretación mellor.
- Memorización dunha terceira parte do repertorio traballado.

Organización do estudo autónomo.

- Distribución do tempo á hora de estudar.
- Estudo sistemático e aforro do tempo.
- Técnicas de estudo para resolver pasaxes dificultosas.

Repertorio.

- Estudio de tres obras do repertorio de violoncello dentro do marco das dificultades previstas para este ciclo (concertos, sonatas, e pezas libres).
- Estudo dunha peza para violoncello só.
- Variedade de estilos, épocas e contidos musicais e técnicos na selección do repertorio.

Outros contidos.

- Interese polas manifestacións musicais relacionadas co violoncello e a súa aprendizaxe.
- Escoita crítica e activa de música.
- Hábito de traballo persoal e autocrítico, e vontade de superación persoal.

5.8.3 Temporalización

1º trimestre. As escalas menores de tres oitavas. Escalas de dobres cordas de tres oitavas de extensión. Traballo da calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade

e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato. Traballo das obras e estudos do curso. Continuación do repertorio para violoncello solo.

2º trimestre: Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica e a dinámica das pezas e estudos. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista. Continuación do traballo das obras e estudos propostas para o curso.

3º trimestre: Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións. Perfeccionamento dos aspectos técnicos e interpretativos das obras e estudos recomendadas do curso.

5.8.4 Avaliación

A avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso. Utilizaranse pois procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

Dita avaliación será en todo caso **obxectiva**, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, **transparente**, xa que se aplicarán os criterios de avaliación e cualificación contidos nesta programación didáctica, e **acesible**, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza – aprendizaxe.

Criterios de avaliación

- ✓ Realizar o traballo diario proposto polo profesor.

- ✓ Demostrar un dominio das dobres cordas (terceiras e sextas) nas tres oitavas de extensión.
- ✓ Demostrar un dominio da colocación do polgar nas escalas e nos estudos.
- ✓ Interpretar obras completas das cales unha será un concerto, outra unha sonata, e outra unha peza libre, de diferentes características e que representen o nivel esixido.
- ✓ Interpretar unha peza para violoncello só.
- ✓ Demostrar un dominio dos contidos propostos para o curso coa interpretación dos estudos e obras de diferentes estilos e dificultades que representen o nivel técnico esixido.
- ✓ Tocar de memoria a metade do repertorio presentado.
- ✓ Interpretar en público, con dominio e flexibilidade, as obras traballadas durante o curso, e que representen o nivel esixido.
- ✓ Demostrar atención, interese e respecto cara aos seus compañeiros, profesores e entorno en xeral.

Mínimos esixibles

1. Escalas de tres oitavas de extensión, co seu correspondente arpexo e terceiras, con valores de negra= 100 e diferentes tipos de arco.
2. Escalas de dobres cordas (terceiras e sextas) de tres oitavas de extensión.
3. Catro estudos de diferentes estilos e dificultades que conteñan pasaxes en posición de polgar e dobres cordas.
4. Tres obras completas das cales unha será un concerto, outra unha sonata, outra unha peza libre, de diferentes características e que representen o nivel esixido.
5. Unha peza para violoncello só.
6. Participación nas audicións técnicas propostas no curso.
7. Interpretación de memoria de alomenos dúas das obras traballadas.
8. Interpretación en público, con dominio e flexibilidade das obras.

Procedementos e ferramentas de avaliación

O procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua**, polo tanto, en cada unha das sesións de clase farase un seguimento do grao de consecución dos obxectivos e dos contidos abordados. O Profesor/a valerase das seguintes ferramentas para a avaliación do alumnado:

Observación directa e seguimento de cada unha das sesións de clase.

Seguimento do grao de estudo do repertorio na casa.

Grao de participación e actitude en cada concerto e/ou audición.

Probas puntuais de nivel, individuais ou en grupo, de calquer fragmento do repertorio a petición do profesor, se fose necesario.

Dada a importancia que a observación directa por parte do profesor ten nas ferramentas e procedementos de avaliación, o profesor/a levará conta destes aspectos por escrito nun rexistro/diario de clase do que será responsable el mesmo co fin de dar trazabilidade, transparencia e accesibilidade en todo momento á avaliación do alumnado.

Criterios de cualificación

1. **ACTITUDE FRENTE A MATERIA**: asistencia, puntualidade, actitude, organización nas clases e grao de esforzo para aprender os obxectivos e contidos do curso. (10% da cualificación)
2. **ESTUDO AUTÓNOMO**: calidade, regularidade e grao de esforzo do traballo programado para traballar na casa. (20% da cualificación)

3. **DOMINIO TÉCNICO DA MAN ESQUERDA:** ejecución de escalas de 3 oitavas de extensión, estudos en dobres cordas e posicións de polgar, estudos que conteñan cambios de posicións, dominio da colocación correcta da man esquerda sobre o instrumento, control do vibrato e da afinación. (25% da cualificación).
4. **DOMINIO TÉCNICO DA MAN DEREITA:** colocación da man dereita no arco, control do paso do arco sobre as cordas, flexibilidade nos cambios de corda, diferentes tipos de arco (Detaché, Stacatto e Legatto) e diferentes velocidades (25% da cualificación).
5. **INTERPRETACIÓN:** Calidade na interpretación de pezas e estudos individualmente, en grupo e con acompañamento, na clase e nas audicións públicas. Traballo da interpretación dalgunas pezas de memoria, e dalguns fragmentos a primeira vista. (20% da cualificación).

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (dispoñibles na páxina web).

-Criterios para a ampliación de matrícula:

Para a concesión da ampliación de matrícula, o profesor da asignatura realizará unha proba de interpretación dun repertorio na que o alumnado deberán demostrar un dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia.

-Criterios de cualificación para a ampliación de matrícula:

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)

3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

5.8.5 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Para os alumnos que suspendan alguna das avaliacións parciais do presente curso, realizarase un plan de traballo específico, baseado na programación didáctica da materia como no exposto anteriormente.

Perda de avaliación continua

Como se indica anteriormente, o procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua** pero, se o profesor ou profesora da materia considera que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, deberá convocalo para unha única proba (que poderá ter varias partes), de carácter escrita, oral ou instrumental, en función da materia, na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

-A proba consistirá no seguinte:

A) Interpretación de algunhas escalas e/ou arpxios, a elección do profesor, e á velocidade e cas características indicadas nos mínimos esixibles de cada curso.

B) Interpretación de algúns dos exercicios ou estudos indicados para o curso (mínimos esixibles), a elección do profesor.

C) Interpretación individual das obras programadas para o curso ou trimestre. Non será obrigatorio o acompañamento pianístico para a realización desta proba.

-Os criterios de cualificación de dita proba serán os seguintes:

Na avaliación desta proba terase en conta o dominio técnico do instrumento e tamén a corrección interpretativa do ritmo, articulación, afinación, sonoridade, dinámica e fraseo.

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

Probas extraordinarias de setembro

Aqueles alumnos que non superaran a materia no mes de xuño disporán dunha proba extraordinaria para a recuperación da mesma que terá lugar durante a primeira semana do mes de setembro. Nela deberán demostrar o dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia. Con carácter xeral consistirá nunha única proba co instrumento, o violonchelo, e que constará de tres partes:

A) Interpretación de algunhas escalas e/ou arpexios, a elección do profesor, e á velocidade e cas características indicadas nos mínimos esixibles de cada curso. O resultado desta parte terá un peso do 30% sobre a nota final da proba.

B) Interpretación de algúns dos exercicios ou estudos indicados para o curso (mínimos esixibles), a elección do profesor. Os aspectos a ter en conta na avaliación desta parte serán os seguintes: dominio técnico do instrumento; corrección rítmica e na articulación; afinación, sonoridade, dinámica e fraseo. Esta parte terá un peso do 35% sobre a nota final da proba.

C) Interpretación individual de todas ou parte das obras programadas para o curso (tamén poderán ser fragmentos das mesmas), a elección do profesor. Non será preciso acompañamento pianístico para a realización desta proba. Na avaliación desta parte terase en conta o seguinte: dominio técnico do instrumento; corrección rítmica e na articulación; afinación, sonoridade, dinámica e fraseo. O peso desta parte na nota final da proba será do 35%.

En calquera caso, para poder acadar unha cualificación positiva nesta proba, o alumno/a deberá presentar para o exame todo o repertorio e exercicios indicados nos mínimos esixibles do curso.

5.8.6 Recursos didácticos

EXERCICIOS TÉCNICOS.

KLENGEL, J.: Tägliche Übungen. Vol. III. Bretkopf. (exercicios polgar) Bloques 3 y 4

SEVCÍK: Op. 1. Bosworth edition.

ESCALAS

WHITEHOUSE: Escalas, arpeggios e dobres cordas. (páx 2 á 7)

THIEMANN, P.: Sistema de escalas básicas. Ed Boileau. Dobres cordas una oitava
(páx 52 á 64)

Escalas MENORES de tres oitavas de extension.

Dom-Do#m-Rem-Mibm-Mim-Fam-Solm-Labm-Lam-Sibm-Sim

Escalas de dobres cordas. Terceiras e sextas. (Terceira oitava).

DoM-ReM-MiM-FaM-SolM-LaM-SibM-Dom-Rem-Mim-Fa#m-Solm-Labm-Sim

ESTUDOS

POPPER, D.: Estudos preparatorios, op. 76. VEB Friedrich Hofmeister. Nº 6,7,8,9,10

DOTZAUER, J. J.F: Vol. IV. Ed. Peters. Nº 87,88, 92,94.

OBRAS (escoller unha de cada apartado)

CONCERTOS

ROMBERG: Concierto

STAMITZ: Concierto nº 2 en La

STAMITZ: Concierto nº 1 en Do

BACH, J. Ch.: Concerto en do m

VIVALDI: Concierto en sol

BOCCHERINI: Concierto el Sol M

SONATAS

SANMARTINI: Sonata en Sol M

BEETHOVEN: Sonata nº 1 en La

BOCCHERINI: Sonata nº 3 en Sol

DUPORT: Sonata Nº 1 en Sol M

GEMINIANI, F.: 6 Sonatas. Peters

PEZAS LIBRES

COUPERIN: Piezas en concierto

POPPER: Gavotte nº 2

CELLO SOLO

BACH: Suite nº 2 en Re

5.9 Curso: 5º de grao profesional

5.9.1 Obxectivos para o 5º curso de grao profesional

- Enriquecer a técnica do arco con flexibilidade e fluidez desenvolvendo os golpes de arco aprendidos.
- Dominar a técnica da man esquerda en tódalas posicións do violoncello e nun repertorio de dificultade crecente.
- Aplicar con rigor o bo oído e a afinación ao repertorio estudado.
- Obter un bo control do ritmo na interpretación.
- Dispoñer dun amplo repertorio de exercicios, escalas e arpejos.
- Aplicar recursos técnicos e imaxinativos para a obtención dunha boa sonoridade.
- Ler correctamente un repertorio cada vez de maior dificultade. Tamén a primeira vista.
- Tocar con criterios interpretativos propios e sen rixidez.
- Memorizar unha parte do repertorio estudado empregando a memoria de forma intelixente para a aprendizaxe e a interpretación.
- Avanzar na organización do estudo autónomo.
- Dispoñer dun repertorio sempre en aumento.
- Promover o interese polas diversas manifestacións e fenómenos que inciden no seu entorno (concertos, discografía, cursos, literatura, etc).
- escoitar música de xeito crítico e analítico.
- Mostrarse aberto e respectuoso fronte ás múltiples manifestacións musicais.
- Improvisar co instrumento en estilos diversos.

5.9.2 Contidos

Instrumento e o seu intérprete.

- A boa colocación do instrumento, base para o correcto desenvolvemento da técnica.
- A relaxación do intérprete. Distribución do peso do corpo. Sentarse correctamente.
- A colocación do instrumento e o contacto correcto co corpo.
- A respiración consciente, relaxación e flexibilidade corporal.
- Prevención de tensións musculares innecesarias.

A técnica do arco.

- Continuación no desenvolvemento da técnica do arco.
- Movementos relaxados e fluídos do brazo dereito e boneca dereita.
- Colocación relaxada da man dereita e do polgar dereito.
- Control sobre o paso do arco nos cambios de corda.
- Golpes de arco: Legato ata 16 notas, Staccato-Legato e Martellato, Spiccato, Saltillo.
- Traballo sobre o legato utilizando todo o arco, metade inferior, metade superior, sen acentos e cunha perfecta continuidade de movemento do brazo, boneca, dedos e arco.
- O legato en dobres cordas.
- Traballo sobre variedade de velocidades, dinámica e puntos de contacto

A técnica da man esquerda.

- Cambios de posición naturais evitando movementos innecesarios e coordinándoos co movemento do arco.
- Continuación do traballo sobre as posicións do polgar en toda a súa amplitude.
- Traballo sobre a axilidade dos dedos en tódalas posicións.

Oído e afinación.

- A educación da sensibilidade do oído e o súa repercusión na calidade do son.
- Desenvolvemento da afinación sensible.
- Perfeccionamento da afinación para a melloría da calidade do son.

Ritmo.

- Desenvolvemento da seguridade rítmica.
- Sensibilización pola importancia dun ritmo estable.
- Traballo sobre patróns rítmicos para a superación de dificultades técnicas con axuda do metrónomo.

Exercicios, escalas e estudos.

- Ampliación do repertorio de exercicios técnicos para o progreso técnico.
- Escalas, arpexos e terceiras de catro oitavas, en notas soltas e ligadas ata oito notas con valores de negra= 100.
- Escalas en dobres cordas (terceiras e sextas) en tres oitavas de extensión oitavas nunha oitava de extensión.
- Ampliación de estudos que reúnan os aspectos técnicos especificados nos apartados anteriores.

Sonoridade.

- Aplicación dos medios técnicos para o desenvolvemento dunha boa sonoridade.
- A variedade de sonoridades e cores.
- Os ataques de arco con relación á boa sonoridade.

Lectura.

- Lectura correcta e completa de calquera partitura.
- Lectura correcta de notas, alteracións, ritmos, articulacións e dinámicas.
- Lectura correcta do tempo, sonoridade, carácter, ataques, etc
- Lectura a primeira vista.

Interpretación e memorización.

- Desenvolvemento dos aspectos interpretativos.
- A práctica de tocar de memoria como axuda a unha interpretación mellor.
- Memorización dunha terceira parte do repertorio traballado.

Organización do estudo autónomo.

- Distribución do tempo á hora de estudar.
- Estudo sistemático e aforro do tempo.

-Técnicas de estudo para resolver pasaxes dificultosas.

Repertorio.

-Estudio de tres obras do repertorio de violoncello dentro do marco das dificultades previstas para este ciclo.

-Variedade de estilos, épocas e contidos musicais e técnicos na selección do repertorio.

Outros contidos.

-Interese polas manifestacións musicais relacionadas co violoncello e a súa aprendizaxe.

-Escoita crítica e activa de música.

-Hábito de traballo persoal e autocrítico, e vontade de superación persoal.

5.9.3 Temporalización

1º trimestre. As escalas maiores de catro oitavas. Escalas de dobres cordas en oitavas. Traballo da calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato. Traballo das obras e estudos do curso. Introducción ao repertorio de estilo español. Desenvolvemento de novos golpes de arco (Saltillo)

2º trimestre: Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica e a dinámica das pezas e estudos. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista. Continuación do traballo das obras e estudos propostas para o curso.

3º trimestre: Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións. Perfeccionamento dos aspectos técnicos e interpretativos das obras e estudos recomendadas do curso.

5.9.4 Avaliación

A avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso. Utilizaranse pois procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

Dita avaliación será en todo caso **obxectiva**, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, **transparente**, xa que se aplicarán os criterios de avaliación e cualificación contidos nesta programación didáctica, e **accesible**, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza – aprendizaxe.

Criterios de avaliación

- ✓ Realizar o traballo diario proposto polo profesor.
- ✓ Interpretar correctamente escalas de catro oitavas de extensión, co seu correspondente arpexo, tercetas, sextas en dobres cordas con valores de negra=100.
- ✓ Interpretar obras de diferentes épocas e estilos musicais que representen o nivel esixido para o curso.
- ✓ Interpretar unha obra o peza dun compositor español.
- ✓ Demostrar un dominio dos contidos propostos para o curso coa interpretación de estudos e obras de diferentes estilos e dificultades que representen o nivel técnico esixido.
- ✓ Tocar de memoria alomenos a metade do repertorio presentado.
- ✓ Interpretar en público, con dominio e flexibilidade, as obras traballadas durante o curso, e que representen o nivel esixido.

- ✓ Demostrar atención, interese e respecto cara aos seus compañeiros, profesores e o entorno en xeral.

Mínimos esixibles

1. Escalas de catro oitavas de extensión, co seu correspondente arpexo, terceiras, sextas en dobres cordas con valores de negra= 100 e diferentes tipos de arco.
2. Escalas de oitavas en dobres cordas.
3. Catro estudos de diferentes estilos e dificultades.
4. Tres obras de diferentes épocas e estilos musicais que representen o nivel esixido para o curso.
5. Unha peza de estilo español.
6. Participación nas audicións técnicas propostas no curso.
7. Interpretación de memoria de alomenos dúas das obras traballadas.
8. Interpretación en público, con dominio e flexibilidade das obras

Procedementos e ferramentas de avaliación

O procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua**, polo tanto, en cada unha das sesións de clase farase un seguimento do grao de consecución dos obxectivos e dos contidos abordados. O Profesor/a valerase das seguintes ferramentas para a avaliación do alumnado:

Observación directa e seguemento de cada unha das sesións de clase.

Seguemento do grao de estudo do repertorio na casa.

Grao de participación e actitude en cada concerto e/ou audición.

Probas puntuais de nivel, individuais ou en grupo, de calquer fragmento do repertorio

a petición do profesor, se fose necesario.

Dada a importancia que a observación directa por parte do profesor ten nas ferramentas e procedementos de avaliación, o profesor/a levará conta destes aspectos por escrito nun rexistro/diario de clase do que será responsable el mesmo co fin de dar trazabilidade, transparencia e accesibilidade en todo momento á avaliación do alumnado.

Criterios de cualificación

1. **ACTITUDE FRENTE A MATERIA**: asistencia, puntualidade, actitude, organización nas clases e grao de esforzo para aprender os obxetivos e contidos do curso. (10% da cualificación)
2. **ESTUDO AUTÓNOMO**: calidade, regularidade e grao de esforzo do traballo programado para traballar na casa. (20% da cualificación)
3. **DOMINIO TÉCNICO DA MAN ESQUERDA**: execución de escalas de 4 oitavas de extensión, escalas de oitavas en dobres cordas, estudos que conteñan dificultades correspondentes aos contidos traballados no curso, dominio da colocación correcta da man esquerda sobre o instrumento, control do vibrato e da afinación. (25% da cualificación).
4. **DOMINIO TÉCNICO DA MAN DEREITA**: colocación da man dereita no arco, control do paso do arco sobre as cordas, flexibilidade nos cambios de corda, diferentes tipos de arco e diferentes velocidades (25% da cualificación).
5. **INTERPRETACIÓN**: Calidade na interpretación de pezas e estudos individualmente, en grupo e con acompañamento, na clase e nas audicións públicas. Traballo da interpretación dalgunas pezas de memoria, e dalguns fragmentos a primeira vista. (20% da cualificación).

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (dispoñibles na páxina web).

-Criterios para a ampliación de matrícula:

Para a concesión da ampliación de matrícula, o profesor da asignatura realizará unha proba de interpretación dun repertorio na que o alumnado deberán demostrar un dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia.

-Criterios de cualificación para a ampliación de matrícula:

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

5.9.5 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Para os alumnos que suspendan alguna das avaliacións parciais do presente curso, realizarase un plan de traballo específico, baseado na programación didáctica da materia como no exposto anteriormente.

Perda de avaliación continua

Como se indica anteriormente, o procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua** pero, se o profesor ou profesora da materia considera que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, deberá convocalo para unha única proba (que poderá ter varias partes), de carácter escrita, oral ou instrumental, en función da materia, na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

A proba consistirá no seguinte:

A) Interpretación de algunhas escalas e/ou arpxios, a elección do profesor, e á velocidade e cas características indicadas nos mínimos esixibles de cada curso.

B) Interpretación de algúns dos exercicios ou estudos indicados para o curso (mínimos esixibles), a elección do profesor.

C) Interpretación individual das obras programadas para o curso ou trimestre. Non será obrigatorio o acompañamento pianístico para a realización desta proba.

Os criterios de cualificación de dita proba serán os seguintes:

Na avaliación desta proba terase en conta o dominio técnico do instrumento e tamén a corrección interpretativa do ritmo, articulación, afinación, sonoridade, dinámica e fraseo.

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

Probas extraordinarias de setembro

Aqueles alumnos que non superaran a materia no mes de xuño disporán dunha proba extraordinaria para a recuperación da mesma que terá lugar durante a primeira semana do mes de setembro. Nela deberán demostrar o dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia. Con carácter xeral consistirá nunha única proba co instrumento, o violonchelo, e que constará de tres partes:

- A) Interpretación de algunhas escalas e/ou arpeixos, a elección do profesor, e á velocidade e as características indicadas nos mínimos esixibles de cada curso. O resultado desta parte terá un peso do 30% sobre a nota final da proba.
- B) Interpretación de algúns dos exercicios ou estudos indicados para o curso (mínimos esixibles), a elección do profesor. Os aspectos a ter en conta na avaliación desta parte serán os seguintes: dominio técnico do instrumento; corrección rítmica e na articulación; afinación, sonoridade, dinámica e fraseo. Esta parte terá un peso do 35% sobre a nota final da proba.

C) Interpretación individual de todas ou parte das obras programadas para o curso (tamén poderán ser fragmentos das mesmas), a elección do profesor. Non será preciso acompañamento pianístico para a realización desta proba. Na avaliación desta parte terase en conta o seguinte: dominio técnico do instrumento; corrección rítmica e na articulación; afinación, sonoridade, dinámica e fraseo. O peso desta parte na nota final da proba será do 35%.

En calquera caso, para poder acadar unha cualificación positiva nesta proba, o alumno/a deberá presentar para o exame todo o repertorio e exercicios indicados nos mínimos esixibles do curso.

5.9.6 Recursos didácticos

Se propoñen estas pezas, estudos e métodos pero se poderán utilizar outros de similares características a xuízo do profesor

EXERCICIOS TÉCNICOS.

KLENGEL, J.: Tägliche Übungen. Vol. III. Bretkopf. (exercicios polgar) Bloque 5

COSSMANN: Violoncello-Studien. B. Schott Söhne

MATZ: 21 Etüden in der Daumenlage / 21 Etuda Na Palcaniku. Música Naklada.

ESCALAS

WHITEHOUSE: Escalas, arpeggios e dobres cordas. (páx 2 á 7)

THIEMANN, P.: Sistema de escalas básicas. Ed Boileau.(4 oitavas) (páx 36 á 52)

Escalas MAIORES de 4 oitavas con terceiras, sextas.

DoM-ReM-MibM-MiM-FaM-Fa#M-SolM-LabM-LaM-SibM-SiM

Escalas de oitavas en dobres cordas.

DoM-ReM-MibM-MiM-FaM-Fa#M-SolM-LabM-LaM-SibM-SiM-Dom-Rem-Mim-

Fa#m-Solm-Labm-Sim

ESTUDOS

DUPORT, L.: 21 Etüden für violoncello. Ed. Peters Nº 2,4,7,8,11,19

FRANCHOMME: Estudios op. 85. Peters. Nº 2,3,5.

DOTZAUER, J. J.F: Vol. IV. Ed. Peters. Nº 90, 95.

OBRAS (escoller tres obras de diferentes épocas e estilos)

CONCERTOS

ROMBERG: Concierto en Re op.51

GOLTERMANN: Concierto nº 2 en Do m op. 30

GOLTERMANN: Concierto nº 3 en Si m op. 51

GOLTERMANN: Concierto nº1 op. 14 en La m

BACH, J. Ch.: Concerto en do m

BOCCHERINI: Concierto en Sol

SONATAS E PEZAS LIBRES

BACH: Sonata Nº 1 en en Sol M, Sonata Nº 2 en Re M, Sonata Nº 3 en Sol m.

MENDELSSOHN: Sonata nº 1

BEETHOVEN: Sonata Nº 2, Sonata nº 3 en La

GEMINIANI, F.: 6 Sonatas. Peters

SCHUMANN: Five pieces in folk style op. 102

FAURÉ: Romanza en La M op. 69

VAN GOENS: Scherzo op. 12

POPPER: Polonesa de Concierto Op 14

POPPER: Gavotte nº 2

DAVIDOF: The fountain.

CELLO SOLO

BACH: Suite nº 3 en Do (Preludio, e dúas danzas)

ESTILO ESPAÑOL

NIN,J.: Suite Española

CASSADÓ: Requiebros

CASSADÓ: Sonata nello stile antico spagnolo.

GRANADOS: Intermezzo de Goyescas

FRESCOBALDI: Toccata (arreglo de Cassadó)

5.10 Curso: 6º de grao profesional

5.10.1 Obxectivos para o 6º curso de grao profesional

- Enriquecer a técnica do arco con flexibilidade e fluidez desenvolvendo os golpes de arco aprendidos.
- Dominar a técnica da man esquerda en tódalas posicións do violoncello e nun repertorio de dificultade crecente.
- Aplicar con rigor o bo oído e a afinación ao repertorio estudado.
- Obter un bo control do ritmo na interpretación.
- Dispoñer dun amplo repertorio de exercicios, escalas e arpejos.
- Aplicar recursos técnicos e imaxinativos para a obtención dunha boa sonoridade.
- Ler correctamente un repertorio cada vez de maior dificultade. Tamén a primeira vista.
- Tocar con criterios interpretativos propios e sen rixidez.
- Memorizar unha parte do repertorio estudado empregando a memoria de forma intelixente para a aprendizaxe e a interpretación.
- Avanzar na organización do estudo autónomo.
- Dispoñer dun repertorio sempre en aumento.
- Promover o interese polas diversas manifestacións e fenómenos que inciden no seu entorno (concertos, discografía, cursos, literatura, etc).
- escoitar música de xeito crítico e analítico.
- Mostrarse aberto e respectuoso fronte ás múltiples manifestacións musicais.
- Improvisar co instrumento en estilos diversos.

5.10.2 Contidos

Instrumento e o seu intérprete.

- A boa colocación do instrumento, base para o correcto desenvolvemento da técnica.
- A relaxación do intérprete. Distribución do peso do corpo. Sentarse correctamente.
- A colocación do instrumento e o contacto correcto co corpo.
- A respiración consciente, relaxación e flexibilidade corporal.
- Prevención de tensións musculares innecesarias.

A técnica do arco.

- Continuación no desenvolvemento da técnica do arco.
- Movementos relaxados e fluídos do brazo dereito e boneca dereita.
- Colocación relaxada da man dereita e do polgar dereito.
- Control sobre o paso do arco no cambio das cordas.
- Golpes de arco: Legato ata 16 notas, Staccatto-Legatto e Martellato, Spicatto, Saltillo.
- Traballo sobre o legato utilizando todo o arco, metade inferior, metade superior, sen acentos e cunha perfecta continuidade de movemento do brazo, boneca, dedos e arco.
- O legato en dobres cordas.
- Traballo sobre variedade de velocidades, dinámica e puntos de contacto

A técnica da man esquerda.

- Traballo sobre as posicións dos harmónicos artificiais.
- Cambios de posición naturais evitando movementos innecesarios e coordinándoos co movemento do arco.
- Continuación do traballo sobre as posicións do polgar en toda a súa amplitude.
- Traballo sobre a axilidade dos dedos en tódalas posicións.

Oído e afinación.

- A educación da sensibilidade do oído e o súa repercusión na calidade do son.
- Desenvolvemento da afinación sensible.
- Perfeccionamento da afinación para a melloría da calidade do son.

Ritmo.

- Desenvolvemento da seguridade rítmica.
- Sensibilización pola importancia dun ritmo estable.

-Traballo sobre patróns rítmicos para a superación de dificultades técnicas con axuda do metrónomo.

Exercicios, escalas e estudos.

-Ampliación do repertorio de exercicios técnicos para o progreso técnico.

-Escalas, arpexos e terceiras de catro oitavas, en notas soltas e ligadas ata dezaseis notas con valores de negra= 100.

-Traballo das escalas de armónicos artificiais.

-Ampliación de estudos que reúnan os aspectos técnicos especificados nos apartados anteriores.

Sonoridade.

-Aplicación dos medios técnicos para o desenvolvemento dunha boa sonoridade.

-A variedade de sonoridades e cores.

-Os ataques de arco con relación á boa sonoridade.

Lectura.

-Lectura correcta e completa de calquera partitura.

-Lectura correcta de notas, alteracións, ritmos, articulacións e dinámicas.

-Lectura correcta do tempo, sonoridade, carácter, ataques, etc

-Lectura a primeira vista.

Interpretación e memorización.

-Desenvolvemento dos aspectos interpretativos.

-A práctica de tocar de memoria como axuda a unha interpretación mellor.

-Memorización dunha terceira parte do repertorio traballado.

Organización do estudo autónomo.

-Distribución do tempo á hora de estudar.

-Estudo sistemático e aforro do tempo.

-Técnicas de estudo para resolver pasaxes dificultosas.

Repertorio.

-Estudio de tres obras do repertorio de violoncello dentro do marco das dificultades previstas para este ciclo.

-Variedade de estilos, épocas e contidos musicais e técnicos na selección do repertorio.

-Estudo dunha obra de compositor español.

Outros contidos.

-Interese polas manifestacións musicais relacionadas co violoncello e a súa aprendizaxe.

-Escoita crítica e activa de música.

-Hábito de traballo persoal e autocrítico, e vontade de superación persoal.

5.10.3 Temporalización

1º trimestre. As escalas maiores de catro oitavas. Escalas de dobres cordas en oitavas. Traballo da calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato. Traballo das obras e estudos do curso. Introducción ao repertorio de estilo español. Desenvolvemento de novos golpes de arco (Saltillo)

2º trimestre: Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agóxica e a dinámica das pezas e estudos. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista. Continuación do traballo das obras e estudos propostas para o curso.

3º trimestre: Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións. Perfeccionamento dos aspectos técnicos e interpretativos das obras e estudos recomendadas do curso.

5.10.1 Avaliación

1º trimestre. As escalas menores de catro oitavas. Escalas de harmónicos artificiais. Traballo da calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de

contacto, e os distintos tipos de vibrato. Traballo dos estudos e obras propostos para o curso.

2º trimestre: Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agóxica e a dinámica das pezas e estudos. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista. Continuación do traballo das obras e estudos propostas para o curso.

3º trimestre: Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións. Perfeccionamento dos aspectos técnicos e interpretativos das obras e estudos recomendadas do curso. Interpretación das obras escollidas nun recital.

Criterios de avaliación

- ✓ Realizar o traballo diario proposto polo profesor.
- ✓ Interpretar correctamente escalas maiores de catro oitavas de extensión, co seu correspondente arpexo, tercetas, sextas e oitavas en dobres cordas con valores de negra= 100 e diferentes tipos de arco.
- ✓ Interpretar catro obras de diferentes épocas e estilos musicais que representen o nivel esixido para o curso.
- ✓ Demostrar un dominio dos contidos propostos para o curso coa interpretación de estudos e obras de diferentes estilos e dificultades que representen o nivel técnico esixido.
- ✓ Tocar de memoria alomenos a metade do repertorio presentado.
- ✓ Interpretar en público, con dominio e flexibilidade, as obras traballadas durante o curso.
- ✓ Demostrar atención, interese e respecto cara aos seus compañeiros, profesores e o entorno en xeral.

Mínimos esixibles

1. Escalas menores de catro oitavas de extensión, co seu correspondente arpejo, terceiras, sextas e oitavas en dobres cordas con valores de negra= 100 e diferentes tipos de arco.
2. Escalas de armónicos artificiais.
3. Cinco estudos de diferentes estilos e dificultades.
4. Catro obras de diferentes épocas e estilos musicais que representen o nivel esixido para o curso das cales unha peza ten que ser de estilo español, ou para violoncello solo.
5. Participación en alomenos unha das audicións técnicas propostas no curso.
6. Interpretación de memoria de alomenos dúas das obras traballadas.
7. Interpretación en público, con dominio e flexibilidade das obras propostas para o curso.

Procedementos e ferramentas de avaliación

O procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua**, polo tanto, en cada unha das sesións de clase farase un seguimento do grao de consecución dos obxectivos e dos contidos abordados. O Profesor/a valerase das seguintes ferramentas para a avaliación do alumnado:

Observación directa e seguimento de cada unha das sesións de clase.

Seguimento do grao de estudo do repertorio na casa.

Grao de participación e actitude en cada concerto e/ou audición.

Probas puntuais de nivel, individuais ou en grupo, de calquer fragmento do repertorio a petición do profesor, se fose necesario.

Dada a importancia que a observación directa por parte do profesor ten nas ferramentas e procedementos de avaliación, o profesor/a levará conta destes

aspectos por escrito nun rexistro/diario de clase do que será responsable el mesmo co fin de dar trazabilidade, transparencia e accesibilidade en todo momento á avaliación do alumnado.

Criterios de cualificación

1. **ACTITUDE FRENTE A MATERIA:** asistencia, puntualidade, actitude, organización nas clases e grao de esforzo para aprender os obxetivos e contidos do curso. (10% da cualificación)
2. **ESTUDO AUTÓNOMO:** calidade, regularidade e grao de esforzo do traballo programado para traballar na casa. (20% da cualificación)
3. **DOMINIO TÉCNICO DA MAN ESQUERDA:** execución de escalas de 4 oitavas de extensión, escalas de harmónicos, estudos que conteñan dificultades correspondentes aos contidos traballados no curso, dominio da colocación correcta da man esquerda sobre o instrumento, control do vibrato e da afinación. (25% da cualificación).
4. **DOMINIO TÉCNICO DA MAN DEREITA:** colocación da man dereita no arco, control do paso do arco sobre as cordas, flexibilidade nos cambios de corda, diferentes tipos de arco e diferentes velocidades (25% da cualificación).
5. **INTERPRETACIÓN:** Calidade na interpretación de pezas e estudos individualmente, en grupo e con acompañamento, na clase e nas audicións públicas. Traballo da interpretación dalgunas pezas de memoria, e dalguns fragmentos a primeira vista. (20% da cualificación).

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (dispoñibles na páxina web).

-Criterios para a ampliación de matrícula:

Para a concesión da ampliación de matrícula, o profesor da asignatura realizará unha proba de interpretación dun repertorio na que o alumnado deberán demostrar un dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia.

-Criterios de cualificación para a ampliación de matrícula:

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

5.10.2 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Para os alumnos que suspendan alguna das avaliacións parciais do presente curso, realizarase un plan de traballo específico, baseado na programación didáctica da materia como no exposto anteriormente.

Perda de avaliación continua

Como se indica anteriormente, o procedemento xeral de avaliación é o da **avaliación continua** pero, se o profesor ou profesora da materia considera que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, deberá convocalo para unha única proba (que poderá ter varias partes), de carácter escrita, oral ou instrumental, en función da materia, na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

A proba consistirá no seguinte:

A) Interpretación de algunhas escalas e/ou arpeixos, a elección do profesor, e á velocidade e cas características indicadas nos mínimos esixibles de cada curso.

B) Interpretación de algúns dos exercicios ou estudos indicados para o curso (mínimos esixibles), a elección do profesor.

C) Interpretación individual das obras programadas para o curso ou trimestre. Non será obrigatorio o acompañamento pianístico para a realización desta proba.

Os criterios de cualificación de dita proba serán os seguintes:

Na avaliación desta proba terase en conta o dominio técnico do instrumento e tamén a corrección interpretativa do ritmo, articulación, afinación, sonoridade, dinámica e fraseo.

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de escalas e estudos: (30% da cualificación)
3. Interpretación das obras propostas para o curso: (50% da cualificación)

A proba valorarase de 1 a 10 no que a partir de 5 a cualificación é positiva

Probas extraordinarias de setembro

Aqueles alumnos que non superaran a materia no mes de xuño disporán dunha proba extraordinaria para a recuperación da mesma que terá lugar durante a primeira semana do mes de setembro. Nela deberán demostrar o dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia. Con carácter xeral consistirá nunha única proba co instrumento, o violonchelo, e que constará de tres partes:

- A) Interpretación de algunhas escalas e/ou arpexios, a elección do profesor, e á velocidade e as características indicadas nos mínimos esixibles de cada curso. O resultado desta parte terá un peso do 30% sobre a nota final da proba.
- B) Interpretación de algúns dos exercicios ou estudos indicados para o curso (mínimos esixibles), a elección do profesor. Os aspectos a ter en conta na avaliación desta parte serán os seguintes: dominio técnico do instrumento; corrección rítmica e na articulación; afinación, sonoridade, dinámica e fraseo. Esta parte terá un peso do 35% sobre a nota final da proba.
- C) Interpretación individual de todas ou parte das obras programadas para o curso (tamén poderán ser fragmentos das mesmas), a elección do profesor. Non

será preciso acompañamento pianístico para a realización desta proba. Na avaliación desta parte terase en conta o seguinte: dominio técnico do instrumento; corrección rítmica e na articulación; afinación, sonoridade, dinámica e fraseo. O peso desta parte na nota final da proba será do 35%.

En calquera caso, para poder acadar unha cualificación positiva nesta proba, o alumno/a deberá presentar para o exame todo o repertorio e exercicios indicados nos mínimos esixibles do curso.

5.10.3 Recursos didácticos

Se propoñen estas pezas, estudos e métodos pero se poderán utilizar outros de similares características a xuízo do profesor.

EXERCICIOS TÉCNICOS.

COSSMANN: Violoncello-Studien. B. Schott Söhne

MATZ: 21 Etüden in der Daumenlage / 21 Etuda Na Palcaniku. Música Naklada.

ESCALAS

WHITEHOUSE: Escalas, arpeggios e dobres cordas. (páx 2 á 7)

THIEMANN, P.: Sistema de escalas básicas. Ed Boileau.(4 oitavas) (páx 36 á 52)

Escalas MENORES de 4 oitavas con terceiras, sextas dobres cordas

Dom-Do#m-Rem-Mibm-Mim-Fam-Solm-Labm-Lam-Sibm-Sim

Escalas de harmónicos artificiais.

DoM-ReM-MibM-MiM-FaM-SolM-LaM-SibM-SiM-Dom-Rem-MIm-Fam-Solm-
Lam-Sibm-Sim

ESTUDOS

DUPORT, L.: 21 Etüden für violoncello. Ed. Peters Nº 1,6,10,14, 20.

FRANCHOMME: Estudios para violoncello Op. 35. Peters. Nº 7,8,9,10,11,12

POPPER, D.: Nº 1, 2, 5, 6, 27, 34.

OBRAS (escoller catro obras de diferentes épocas e estilos)

CONCERTOS

LALÓ: Concierto en re m (1º mov.)

SAINT-SAENS: Concierto Mi M (1º e 2º mov.)

BOCCHERINI: Concierto nº 9 en Sib (1º e 2º mov.)

ROMBERG: Concierto nº 2 en Re M op. 3 (1ºmov.)

KABALEWSKY, D.: Concert op. 49. Peters. (1º mov.).

HAYDN: Concierto en Do M (1º e 2º mov.)

GOLTERMANN: Concierto nº1 op. 14 en La m (1º e 2º mov.)

SONATAS

BACH: Sonata Nº 1 en en Sol M, Sonata Nº 2 en Re M, Sonata Nº 3 en Sol m.

BEETHOVEN: Sonata nº 2, Sonata nº 3

MENDELSSOHN: Sonata nº 1

BRAHMS: Sonata en Mi m (1º e 2º mov.)

CASSADÓ: Sonata nello stile antico spagnolo.

PEZAS LIBRES (escoller dúas)

BACH: Suite nº 3 en Do M

SCHUMANN: Fantasiestucke

DVORAK: Silent woods op. 68 nº 5.

VAN GOENS: Scherzo op. 12

POPPER: Polonesa de Concierto Op 14

POPPER: Tarantela

SCHUBERT: The bee

NIN,J.: Suite Española

CASSADÓ: Requiebros

6. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

O seguimento e avaliación das programacións será rexistrado por cada docente e tratado nas reunións periódicas do departamento de corda, quedando constancia na acta daquelas desviacións e modificacións acordadas.

Estos aspectos, así coma calquer outra idea ou proposta de mellora será incluída na memoria final do departamento, xa que servirán de base para a elaboración da programación didáctica do vindeiro curso.

Por outra banda, a misión da Comisión de Coordinación Pedagóxica será a de garantir que as programacións didácticas dos distintos departamentos presenten coherencia secuencial entre todas elas, e indicar, se é o caso, as modificacións pertinentes que deberán ser realizadas polos departamentos.

Dende o Departamento de corda, para avaliar a nosa programación didáctica teremos en conta os seguintes aspectos:

Obxectivos: adecuación ás necesidades específicas do alumnado e do Proxecto Educativo do Centro

Contidos: validez na súa elección con respecto aos obxectivos plantexados e adecuación ao nivel do alumnado

Actividades: atención á diversidade das capacidades e adecuación aos intereses do alumnado e aos seus ritmos de aprendizaxe

Criterios metodolóxicos: adecuación e coherencia dos mesmos

Os medios e recursos: avaliación dos criterios para a elección dos medios e recursos didácticos e a súa adecuación aos obxectivos propostos.

A avaliación: idoneidade e a adecuación entre criterios de avaliación, técnicas e procedementos; entre os criterios de avaliación, contidos e obxectivos; e correlación entre os criterios de avaliación, os mínimos exixibles e os criterios de cualificación.

Alumnado: relación co alumnado, ademais do clima de convivencia e traballo.

7. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

A Materia de Conxunto está abscriba ao Departamento de Conxunto, polo que os profesores que imparten a materia participaran na avaliación deste departamento.

Será misión do profesorado realizar a análise dos datos que obteña trala avaliación do alumnado e da programación didáctica para realizar as diferentes adaptacións ou adecuacións das estratexias metodolóxicas co fin de mellorar os resultados acadados. Na memoria final do Departamento de Conxunto farase constar todos os aspectos ou acordos relevantes a este respecto, e a ter en conta de cara ao curso seguinte.

Neste proceso tamén se terá en conta a análise das enquisas de satisfacción do alumnado, así coma posibles aportacións que surxiran nas reunións da Comisión de Coordinación Pedagóxica, ou do resto do profesorado do centro.

Amais, nas reunións do departamento tratanse outros aspectos como os recursos materiais e persoais dos que dispón o propio departamento ou o centro para ofrecer unha ensinanza de calidade, trasladando á Comisión de Coordinación Pedagóxica todo aquilo que se estime oportuno.

8. ANEXOS

8.1 Curso: 1º curso de grao elemental

8.2 Probas de acceso 1º de grao profesional

O alumno debe escoller unha peza de cada apartado correspondente. As obras deberanse presentar completas e con acompañamento de piano se a obra o require. Das pezas escollidas alomenos unha debe ser interpretada de memoria.

NOTA: Se o alumno desexa interpretar outras pezas que non sexan as propostas debera consultar co tribunal con anterioridade á proba e este decidirá se son válidas.

Contidos

Apartado A

MARCELLO, B.: Sonata Nº 2 en Mi menor. “6 Sonates”. Peters. Leipzig, 1958.
MARCELLO, B.: Sonata Nº 5 en La menor. “6 Sonates”. Peters. Leipzig, 1958.
VIVALDI, A.: Sonata Nº 3 en La m. “6 Sonates”. Schott. Maguncia 1958.
VIVALDI, A.: Sonata Nº 5 en MI m. “6 Sonates”. Schott. Maguncia 1958.
FESCH, W: Sonata Nº 1 en Re M

Apartado B

BREVAL, J. B.: Concertino nº 1 en Fa M. Delrieu. Niça, 1932
BRÉVAL, J. B.: Concertino Nº 3 en La. Delrieu. Niça, 1935.
BREVAL, J. B.: Concertino nº 2 en Do M. Delrieu. Niça, 1932
RIEDING, O.: Concierto en Si m op. 35. Bosworth & Com.

Apartado C

SCHUMANN, R.: Traumerei.
SQUIRE, W. H.: “Bourrée” Opus 24. Sheet Music Edition B 2518.

SQUIRE, W. H.: "Tarantela" op. 23 en Re m

SQUIRE, W. H.: Dance Rustique op. 20 N° 5

POPPER,D.: "Berceuse" Op 62 N° 3

POPPER,D.: "Lied" Op. 3 N° 6

POPPER,D.: "Begenung" Op. 3 N° 5

POPPER,D.: "Gavotte" en Re m Op. 67 N° 2

OFFENBACH: Barcarolle

Criterios de avaliación para a proba de acceso

1. Interpretar tres obras completas das cales unha será un concerto, outra unha sonata e outra unha peza libre.
2. Interpretar as obras escollidas demostrando unha boa comprensión e un bo dominio dos aspectos técnicos do instrumento.
3. Interpretar con bo son e boa afinación as pezas escollidas de cada apartado de acordo cos criterios de estilo correspondentes.
4. Tocar unha das pezas escollidas de memoria e con acompañamento de piano.

Criterios de cualificación para a proba de acceso

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de memoria dalgunha das pezas do repertorio da proba: (20% da cualificación)
3. Interpretación do concerto: (20% da cualificación)
4. Interpretación da sonata: (20% da cualificación)
5. Interpretación da peza libre: (20% da cualificación)

8.3 Probas de acceso a outros cursos

8.3.1 Acceso ao curso 2º grao elemental

CONTIDOS

APARTADO A:

Escala de Do Maior en dúas oitavas de extensión en negras soltas e ligadas de dous, tres e catro.

APARTADO B:

SUZUKI: Suzuki Cello School. Vol. 1º Nº 8 “Allegro” e Nº 16 “Minuet nº 2 en Do M”.
“VIOLONCELLO MUSIC FOR BEGINNERS”:Buffonentanz-German Dance, Rigaudon de Purcell. Ed.. Budapest.

1.2 CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

1. Tocar de memoria con bo son e boa afinación a escala proposta no apartado A
2. Interpretar con bo son e boa afinación dúas das pezas recomendadas no apartado B con acompañamento de piano sendo unha delas de memoria.

1.3 Criterios de cualificación para a proba de acceso:

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (25% da cualificación)
2. Interpretación de memoria da escala: (25% da cualificación)
3. Interpretación das pezas con corrección interpretativa do ritmo, articulación, afinación, sonoridade, dinámica e fraseo: (25% da cualificación)

4. Interpretación de memoria: (25% da cualificación)

8.3.2 Acceso ao curso 3º grao elemental

1.4 **CONTIDOS**

APARTADO A:

Escala de Re Maior en dúas oitavas en valor de negras soltas e ligadas de catro.

APARTADO B:

SEBASTIÁN LEE: “Le primer pas”. Op. 101. (Nº 9, 16 e 25). Alphonse Leduc

SEBASTIÁN LEE: “Método práctico”. Op. 31. (Pág. 6 Exercicio Nº3 e pax 8 Exercicio Nº 9). Edición Ibérica.

APARTADO C:

GOSSEC, F. J. : “Gavotte”. (Suzuki Cello School. Vol. 2º Nº 11).

SCHUMANN, R.: “The Happy Farmer” (Suzuki Cello School. Vol. 2º Nº 2)

1.5 **CRITERIOS DE AVALIACION:**

1. Tocar de memoria con bo son e boa afinación a escala proposta no apartado A .
2. Interpretar con bo son e boa afinación un dos estudos recomendados no apartado B.
3. Interpretar con bo son e boa afinación unha obra das recomendadas no apartado C con acompañamento de piano.
4. Tocar de memoria unha parte do programa de entre os apartados B ou C.
5. Demostrar un dominio da primeira posición e das extensións.

1.6 **Criterios de cualificación para a proba de acceso:**

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (25% da cualificación)

2. Interpretación de memoria da escala: (25% da cualificación)
3. Interpretación das pezas con corrección interpretativa do ritmo, articulación, afinación, sonoridade, dinámica e fraseo: (25% da cualificación)
4. Interpretación de memoria: (25% da cualificación)

8.3.3 Acceso ao curso 4º grao elemental

1.7 CONTIDOS

APARTADO A:

Escala e arpejo de Sol Maior en dúas oitavas en valor de negras soltas e ligadas de catro.

APARTADO B:

SEBASTIÁN LEE: “Método práctico”. Op. 31. (Lección 5 pax 20 ou lección 11 pax 24). Edición Ibérica.

DOTZAUER, J.J.F.: “113 Estudios” Vol. 1 Nº 5 e 9. Editio Musica Budapest.

APARTADO C:

BEETHOVEN, L.V. : “Minuetto en Sol”. (Suzuki Cello School. Vol. 3º Nº 5).

BRÉVAL, J.B.: Concertino nº IV en Do M. Edition Delrieu.

1.8 CRITERIOS DE AVALIACION:

1. Tocar de memoria con bo son e boa afinación a escala proposta no apartado A .
2. Interpretar con bo son e boa afinación un dos estudos recomendados no apartado B
3. Interpretar con bo son e boa afinación unha obra das recomendadas no apartado C con acompañamento de piano.
4. Tocar de memoria unha parte do programa escollido de entre os apartados B o C.

5. Demostrar un dominio das posición baixas (primeira, segunda, terceira, cuarta e media) e dos golpes de arco (Detaché, Staccatto, Legatto).

1.9

1.10 Criterios de cualificación para a proba de acceso:

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (25% da cualificación)
2. Interpretación de memoria da escala: (25% da cualificación)
3. Interpretación das pezas con corrección interpretativa do ritmo, articulación, afinación, sonoridade, dinámica e fraseo: (25% da cualificación)
4. Interpretación de memoria: (25% da cualificación)

8.4 Probas de acceso a outros cursos de GRAO PROFESIONAL

8.4.1 Acceso ao curso 2º grao profesional

O alumno debe escoller unha peza de cada apartado correspondente.

As obras deberanse presentar completas e con acompañamento de piano se a obra o require.

Das pezas escollidas alomenos unha debe ser interpretada de memoria.

1.11 CONTIDOS

APARTADO A:

BRÉVAL: Concierto nº 1 en Fa

RIEDING, O.: Concertino en si m

RIEDING, O.: Concierto en Re M op. 36

VIVALDI: Concierto en Si m

APARTADO B:

VIVALDI: Sonata nº5 en Mi m

MARCELLO: Sonata nº 5 en La m

BONONCINI: Sonata en La

FESCH: Sonata nº 1 en La

ROMBERG: Sonata en Mi m

APARTADO C:

SAINT-SAENS: El Cisne

GLAZUNOV: Chant du Ménestrel op. 71

FAURÉ: Sicilienne op.78

SCHUMANN: Traumerei

RACHMANINOV: Vocalise

APARTADO D:

SQUIRE: Bourrée op. 2

MENDELSSOHN: Romanza sin palabras op. 109

1.12 CRITERIOS DE AVALIACION:

1. Interpretar catro obras completas das cales unha será un concerto, outra unha sonata, outra unha peza cantáble e outra unha peza libre.
2. Interpretar as obras escollidas demostrando unha boa comprensión e un bo dominio dos aspectos técnicos do instrumento.
3. Interpretar con bo son e boa afinación as pezas escollidas de cada apartado de acordo cos criterios de estilo correspondentes.
4. Tocar unha das pezas escollidas de memoria e con acompañamento de piano.

1.13 Criterios de cualificación para a proba de acceso

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de memoria dalgunha das pezas do repertorio da proba: (20% da cualificación)

3. Interpretación do concerto: (20% da cualificación)
4. Interpretación da sonata: (20% da cualificación)
5. Interpretación da peza libre: (20% da cualificación)

8.4.2 Acceso ao curso 3º grao profesional

O alumno debe escoller unha peza de cada apartado correspondente.

Deberá tocar un concerto, unha sonata, unha peza cantábile e unha peza libre.

Se interpretaran as pezas con acompañamento de piano si a obra o require.

Das pezas escollidas ao menos dúas deberán ser interpretadas de memoria.

1.14 CONTIDOS

APARTADO A:

VIVALDI: Concerto en La

KLENGEL: Concertino nº 2 en Sol M op. 41

KLENGEL: Concertino nº 3 en La m op. 46

APARTADO B:

VIVALDI: Sonata nº5 en Mi m

MARCELLO: Sonata nº

FESCH: Sonata nº 2 en La

BOCCHERINI: Sonata nº 2 en Do

APARTADO C:

SCHUBERT: Ave María en Sib

GRANADOS: Orientale (Spanish Dance nº 2)

GODARD: Berceuse “Jocelyn”

RUBINSTEIN: Melodie op. 3 nº 1

APARTADO D:

BEETHOVEN: Variaciones “Judas Macabeus”

SAINT-SAENS: Allegro-Apassionato

1.15 CRITERIOS DE AVALIACION:

1. Interpretar catro obras completas das cales unha será un concerto, outra unha sonata, outra unha peza cantáble e outra unha peza libre.
2. Interpretar as obras escollidas demostrando unha boa comprensión e un bo dominio dos aspectos técnicos do instrumento.
3. Interpretar con bo son e boa afinación as pezas escollidas de cada apartado de acordo cos criterios de estilo correspondentes.
4. Tocar dúas das pezas escollidas de memoria e con acompañamento de piano.

1.16 Criterios de cualificación para a proba de acceso

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de memoria dalgunha das pezas do repertorio da proba: (20% da cualificación)
3. Interpretación do concerto: (20% da cualificación)
4. Interpretación da sonata: (20% da cualificación)
5. Interpretación da peza libre: (20% da cualificación)

8.4.3 Acceso ao curso 4º grao profesional

O alumno debe escoller unha peza de cada apartado correspondente.

As obras deberanse presentar completas e con acompañamento de piano se a obra o require.

Das pezas escollidas alomenos dúas deben ser interpretada de memoria.

1.17 CONTIDOS

APARTADO A:

KLENGEL: Concertino nº 1 Do M op.7

GOLTERMANN: Concerto nº 4 op. 65 en Sol M

BRÉVAL: Concerto nº 2 en Re

BRÉVAL: Concerto nº 1 en Sol M

APARTADO B:

BOCCHERINI: Sonata nº 3 en Sol

DUPORT: Sonata Nº 1 en Sol M

FESCH: Sonata nº 3

APARTADO C:

TCHAIKOWSKY: Nocturne op. 19 nº 4

BRUCH: Kol Nidrei

FAURÉ: Elegie Op. 24

RIMSKY KORSAKOW: Canción India

POPPER: Gavotte Op. 23 Nº 2

APARTADO D:

BACH: Suite nº 1 en Sol

1.18 CRITERIOS DE AVALIACION:

1. Interpretar catro obras completas das cales unha será un concerto, outra unha sonata, outra unha peza libre e outra unha peza para cello só.
2. Interpretar as obras escollidas demostrando unha boa comprensión e un bo dominio dos aspectos técnicos do instrumento.
3. Interpretar con bo son e boa afinación as pezas escollidas de cada apartado de acordo cos criterios de estilo correspondentes.
4. Tocar dúas das pezas escollidas de memoria e con acompañamento de piano.

1.19 Criterios de cualificación para a proba de acceso

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de memoria dalgunha das pezas do repertorio da proba: (20% da cualificación)
3. Interpretación do concerto: (20% da cualificación)
4. Interpretación da sonata: (20% da cualificación)
5. Interpretación da peza libre: (20% da cualificación)

8.4.4 Acceso ao curso 5º grao profesional

O alumno debe escoller catro pezas de diferentes estilos e épocas das cales unha terá que ser para violoncello só.

Deberá interpretar as obras completas e con acompañamento de piano se a obra o require. Das pezas escollidas ao menos dúas deberán ser interpretadas de memoria.

1.20 CONTIDOS

CONCERTOS

ROMBERG: Concerto

STAMITZ: Concerto nº 2 en La

STAMITZ: Concerto nº 1 en Do

BACH, J. Ch.: Concerto en do m

VIVALDI: Concerto en sol

BOCCHERINI: Concerto el Sol M

SONATAS

SANMARTINI: Sonata en Sol M

BEETHOVEN: Sonata nº 1 en La

BOCCHERINI: Sonata nº 3 en Sol

DUPORT: Sonata Nº 1 en Sol M

GEMINIANI, F.: 6 Sonatas. Peters

PEZAS LIBRES

COUPERIN: Piezas en concierto

POPPER: Gavotte nº 2

COUPERIN: Piezas en concierto

VIOLONCELLO SOLO

BACH: Suite nº 2 en Re (Preludio, sarabanda e Minuetos)

1.21 CRITERIOS DE AVALIACION:

1. Interpretar catro obras completas de diferentes estilos e épocas das cales unha terá que ser para violoncello só.
2. Interpretar as obras escollidas demostrando unha boa comprensión e un bo dominio dos aspectos técnicos do instrumento.
3. Interpretar con bo son e boa afinación as pezas escollidas de cada apartado de acordo cos criterios de estilo correspondentes.
4. Tocar dúas das pezas escollidas de memoria e con acompañamento de piano.

1.22 Criterios de cualificación para a proba de acceso

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de memoria dalgunha das pezas do repertorio da proba: (20% da cualificación)
3. Interpretación do concerto: (20% da cualificación)
4. Interpretación da sonata: (20% da cualificación)
5. Interpretación da peza libre: (20% da cualificación)

8.4.5 Acceso ao curso 6º grao profesional

O alumno debe escoller catro pezas de diferentes estilos e épocas das cales unha terá que ser dun compositor español.

Deberá interpretar as obras completas e con acompañamento de piano se a obra o require. Das pezas escollidas ao menos dúas deberán ser interpretadas de memoria.

1.23 CONTIDOS

CONCERTOS

ROMBERG: Concierto en Re op.51

GOLTERMANN: Concierto nº 2 en Do m op. 30

GOLTERMANN: Concierto nº 3 en Si m op. 51

GOLTERMANN: Concierto nº1 op. 14 en La m

BACH, J. Ch.: Concerto en do m

BOCCHERINI: Concierto en Sol

SONATAS

BACH: Sonata Nº 1 en en Sol M, Sonata Nº 2 en Re M, Sonata Nº 3 en Sol m.

MENDELSSOHN: Sonata nº 1

BEETHOVEN: Sonata Nº 2, Sonata nº 3 en La

GEMINIANI, F.: 6 Sonatas. Peters

PEZAS LIBRES

SCHUMANN: Five pieces in folk style op. 102

FAURÉ: Romanza en La M op. 69

VAN GOENS: Scherzo op. 12

POPPER: Gavotte nº 2

DAVIDOF: The fountain.

BACH: Suite nº 3 en Do (Preludio, e dúas danzas)

ESTILO ESPAÑOL

NIN,J.: Suite Española

CASSADÓ: Requiebros

CASSADÓ: Sonata nello stile antico spagnolo.

GRANADOS: Intermezzo de Goyescas

1.24 CRITERIOS DE AVALIACION:

1. Interpretar catro obras completas das cales unha peza terá que ser de estilo español.
2. Interpretar as obras escollidas demostrando unha boa comprensión e un bo dominio dos aspectos técnicos do instrumento.
3. Interpretar con bo son e boa afinación as pezas escollidas de acordo cos criterios de estilo correspondentes.
4. Tocar dúas das pezas escollidas de memoria e con acompañamento de piano.
5. Interpretar correctamente un fragmento a primeira vista demostrando un dominio da lectura das notas, ritmo e afinación.

1.25 Criterios de cualificación para a proba de acceso

1. Dominio técnico do instrumento e colocación do corpo: (20% da cualificación)
2. Interpretación de memoria dalgunha das pezas do repertorio da proba: (20% da cualificación)
3. Interpretación do concerto: (20% da cualificación)
4. Interpretación da sonata: (20% da cualificación)
5. Interpretación da peza libre: (20% da cualificación)

8.5 Criterios para a obtención dos premios fin de grao

Segundo a *Orde do 10 de marzo de 2009, polo que se regula o procedemento para a obtención de matrícula de honor e premio de fin de grao para as ensinanzas de música e danza*, o premio fin de grao concederase ao alumnado que cumpra os dous seguintes requisitos:

- Rematar os estudos profesionais de música cunha cualificación media de 8, polo menos, no último curso.
- Superar a proba anual correspondente ao final do curso, que deberá ser de carácter práctico e será valorada por un tribunal constituído para tal fin.

Os criterios valorativos para a obtención do premio fin de grao establecidos pola Comisión de Coordinación Pedagóxica do centro son comúns para todas as especialidades, pódense consultar no centro ou na súa páxina web.

8.6 Sección bilingüe

Introdución

A presente programación está xustificada dentro da ORDE do 14 de xullo de 2014 da Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria, pola que se autoriza a posta en marcha, con carácter experimental, de seccións bilingües de lingua inglesa en conservatorios profesionais de música de Galicia a partires do curso 2014/2015 e pola resolución de 4 de xullo de 2016 (DOG 19 de xullo de 2016), na que se prorrogan por un período de dous anos as seccións bilingües dos conservatorios coa finalidade de favorecer a práctica do inglés entre os alumno/as dos devanditos centros.

A proxección internacional formativa e profesional que ten cabida neste tipo de ensinanzas xustifica a impartición de materia(s) en lingua(s) estranxeira(s) que faciliten ao alumnado dos conservatorios a posterior integración en centros de estudos e de traballo estranxeiros.

Esta iniciativa responde á necesidade, subliñada polas distintas directivas europeas, de promover unha mellora cualitativa do coñecemento das linguas da Unión Europea. O seu obxectivo é conseguir que os cidadáns da Unión coñezan varios idiomas comunitarios e desenvolvan as competencias en materia de comunicación e garantir a difusión das linguas e da súa cultura. A lingua estranxeira será un vehículo para o ensino de determinadas áreas non lingüísticas, fomentando así, non só a aprendizaxe do idioma senón "aprender no idioma" favorecendo o uso comunicativo deste.

Pretendemos desde a nosa contorna xeográfica impulsar e mellorar a formación do noso alumnado no coñecemento do inglés dentro do espazo lingüístico europeo como competencia fundamental no ámbito do coñecemento, no que o dominio de diferentes linguas constitúe un elemento esencial no proceso de desenvolvemento da identidade europea.

Obxectivos xerais das ensinanzas de grao elemental e profesional

Os/As alumnos/as que cursen os seus estudos na sección bilingüe de lingua inglesa no Conservatorio Profesional de Música De Santiago, incorporarán aos obxectivos xerais de grao elemental e profesional e ós específicos de cada curso de grao elemental e profesional, os seguintes obxectivos específicos de sección bilingüe de lingua inglesa:

- x Afacer aos alumnos/as a expresarse de modo natural na lingua inglesa mediante o seu uso cotián na aula.
- x Aprender e utilizar léxico específico musical relacionado coa práctica e teoría musical.

- x Coñecer aspectos básicos do instrumento musical en lingua inglesa.
- x Mellorar a capacidade comunicativa en inglés, especialmente a produción oral, pronunciación e entoación.
- x Facilitar o acceso aos programas educativos europeos, como o Programa Erasmus.
- x Ampliar coñecementos sobre os aspectos socioculturais dos países de fala inglesa.
- x Desenvolar o sentimento de cidadanía europea.
- x Adquirir un maior dominio da lingua inglesa a través da aprendizaxe de outra materia.
- x Mellorar o coñecemento e o dominio da propia lingua materna a través da aprendizaxe da lingua estranxeira.
- x Realizar traballos e proxectos multidisciplinares.
- x Favorecer o uso da lingua inglesa dentro da comunidade educativa.
- x Fomentar a diversidade cultural.
- x Utilizar recursos TIC para a práctica da lingua inglesa.

Contidos xerais das ensinanzas de grao elemental e profesional

Os/As alumnos/as que cursen os seus estudos na sección bilingüe de lingua inglesa no Conservatorio Profesional de Música de Santiago, incorporarán aos contidos xerais de grao elemental e profesional e aos específicos de cada curso de grao elemental e profesional, os seguintes contidos específicos de sección bilingüe de lingua inglesa:

- Utilización de estruturas gramaticais inglesas cón enfoque comunicativo nas expresións e comprensións orais e escritas.

- Coñecemento do léxico específico relacionado coa práctica e teoría musical na lingua inglesa.
- Coñecemento dos aspectos básicos do instrumento musical en lingua inglesa.
- Coñecemento dos programas educativos europeos, como o Programa Erasmus Plus.
- Coñecemento de aspectos socioculturais de países de fala inglesa.
- Realización de traballos e proxectos multidisciplinares.
- Utilización da lingua inglesa dentro da comunidade educativa.
- Potenciación da diversidade cultural.

Metodoloxía

Terase en conta a metodoloxía xeral exposta na programación xenérica de violonchelo, coa adición da seguinte específica en relación ao carácter bilingüe das clases instrumentais:

A metodoloxía estará baseada na comunicación, na interacción e en priorizar os aspectos orais da lingua inglesa. Fomentaranse proxectos e unidades didácticas que sexan de interese para o alumnado e ao mesmo tempo estean relacionados coa aprendizaxe do violonchelo.

Empregaranse ordes e instrucións sinxelas directamente en lingua inglesa, apoiadas coa linguaxe xestual a modo de reforzo. Ó mesmo tempo se fará uso de expresións coloquiais, frases feitas e demais construcións de uso frecuente na comunicación oral en inglés. Tamén se facilitará a tradución do vocabulario especializado que o alumnado non comprenda.

Potenciarase o traballo cooperativo que favoreza a interacción entre alumnado e profesorado e empregaranse expresións e vocabulario relacionados coa unidade didáctica que se imparta en cada momento.

Fomentarase no alumnado o uso espontáneo da lingua estranxeira na comunicación oral, tanto na súa relación co profesorado como cos compañeiros/as. Para conseguilo farase uso de estratexias participativas nas que se valorará inicialmente a intervención do alumnado facendo uso do inglés e pouco a pouco centrándose no emprego de vocabulario específico, propio da materia.

O profesor/a actuará como guía e organizador/a do proceso comunicativo. Elaborará actividades de reforzo e de ampliación para atender á diversidade do alumnado e fomentará a organización de traballos multidisciplinares.

Para evitar intimidar ao alumno/a con dificultades de comprensión, empregarase o inglés progresivamente, estendéndoo ao máximo en base ao ritmo que o alumno/a permita. Cando sexa necesario recorrerase á lingua materna, podéndose repetir as instrucións didácticas e explicacións en galego ou castelán dependendo das necesidades do momento. O obxectivo é que ao finalizar o curso a comunicación alumno/a e profesor/a se poida desenvolver con certa fluidez en inglés.

O profesorado poderá entregar ao alumnado material en inglés coa finalidade de conseguir os obxectivos propostos na materia, recorrendo ao material dispoñible no centro (textos, manuais, mapas, xogos, posters, material audiovisual, etc) xunto con todo o material que se atopa en internet.

Fomentarase a utilización de páxinas web que determine cada profesor/a aos seus alumnos/as.

Avaliación

Segundo a normativa que regula as Seccións Bilingües, a cualificación que o alumnado obterá na materia de violonchelo, non se verá influída por motivos lingüísticos, posto que o obxectivo último é aprender os contidos da materia en sí.

Por este motivo, os criterios de avaliación, promoción do alumnado e mínimos esixibles da sección bilingüe axustarase aos procedementos establecidos na programación didáctica xeral de violonchelo.

Ademais, seguiranse as seguintes recomendacións metodolóxicas para o profesorado CLIL (Content and Language Integrated Learning) proporcionadas pola Consellería de Educación e Ordenación Universitaria para a avaliación das áreas non lingüísticas:

A interiorización de contidos non lingüísticos primará sobre os contidos lingüísticos.

A competencia lingüística no idioma estranxeiro é un valor engadido que debe ser recompensado.

A falta de fluidez na lingua inglesa non debe penalizarse. Os erros lingüísticos forman parte natural do proceso.

Combinar as prácticas didácticas empregadas tanto na aprendizaxe da lingua como no das áreas non lingüísticas.

Sempre que sexa posible, utilizarase a lingua inglesa. Cando sexa necesario recorrerase a lingua materna.

Globalmente valorarase moi positivamente o esforzo continuado, o interese, a participación e a progresión nos coñecementos adquiridos ao longo do curso.

1.25.1 **Bibliografía.**

Bunting, Christopher: El arte de tocar el violonchelo: técnica interpretativa y ejercicios.

Madrid: Pirámide, 1999.

Lee, Sebastian: Método práctico para violonchelo. Barcelona: Boileau, 1993. .

Potter, Louis & Potter, Louis Alexander: The Art of Cello Playing. Los Angeles: Alfred Music Publishing, 1996.

Prieto, Carlos: Las aventuras de un violonchelo: historias y memorias. México: Fondo de Cultura Económica, 1998. .

Tortelier, Paul (1914-1990): Technique et art du violoncelle. París: Salabert, 1994. .

Wondratschek, Wolf: Mara. Madrid: Alianza, 2006. .

Sardà Rico, Esther: En forma : ejercicios para músicos. España Paidós Ibérica, Ediciones 2003 ISBN: 978-84-493-1444-5

Tranchefort, François-René: Guía de la música sinfónica. Editorial: Alianza Editorial. 2002 Colección: Alianza Diccionarios. ISBN: 978-84-206-8582-3

Pagès, Mónica: Gaspar Cassadó: la voz del violonchelo. Editorial: . 2000. ISBN: 978-84-8998-829-3

Pleeth, William : Cello. Editorial: . 2006. ISBN: 978-187-1082-38-8. Colección: Yehudi Menuhin Music Guides

Dotzauer, J.J.F.: 113 Exercises por Violoncello, Book I (Nos. 1-34). Editorial: Peters. 2004. ISBN: 979-0-01-404260-8

Dotzauer, J.J.F.: 113 Exercises por Violoncello, Book III (Nos. 63-85). Editorial: Peters. 2004. ISBN: 979-0-014-04262-2

Dotzauer, J.J.F.: 113 Exercises por Violoncello, Book IV (Nos. 86-113). Editorial: Peters. 2004. ISBN: 979-0-014-04263-9

Duport, Jean-Louis. 21 Etüden. Violoncello. Editorial: Peters. ISBN: 979-0-01-401166-6

Popper, David: 40 Studi per violoncello, op. 73. Forty Etudes for Violoncello, op. 73 . Editorial: . 1991. ISBN: 979-0-041-82897-8

Loeb, J.: Gammes et Arpèges pour violoncelle. Editorial: . 1994. ISBN: 979-0-04-300452-3

Lee, Sebastian: La técnica del violoncelo: 40 estudios melódicos y progresivos, op. 31, libro I. Editorial: . 1942. ISBN: 978-84-8020-474-3

Mooney, Rick: Position Pieces for Cello, Book 1. Editorial: Summy-Birchard Inc. 1997. ISBN: 978-0-87487-762-5

Mooney, Rick: Position Pieces for Cello, Book 1I. Editorial: Summy-Birchard Inc. 2004. ISBN: 978-1-58951-205-4

Thiemann, Peter: Sistema de escalas básicas para violoncelo. Editorial: Boileau, Editorial de Música. 2006. ISBN: 978-84-8020-610-5

Suzuki, Shinichi: Suzuki Cello School. Cello Part, Vol. 1.Editorial: Summy-Birchard Inc. 1991. ISBN: 978-88-63880-39-7

Suzuki, Shinichi: Suzuki Cello School. Cello Part, Vol.2.Editorial: Summy-Birchard Inc. 1992. ISBN: 978-88-63880-40-3

Suzuki, Shinichi: Suzuki Cello School. Cello Part, Vol.3.Editorial: Summy-Birchard Inc. 1992. ISBN: 978-0-87487-483-9

Benoy, A. W.; Burrowes, L.: The First-Year Cello Method. Editorial: Novello. 2005. ISBN: 978-0-85360-173-9

Benoy, A. W.; Burrowes, L.: The Second-Year Cello Method. Editorial: Novello. 1979. ISBN: 978-0-85360-174-6

Mooney, Rick: Thumb Position for Cello, Book 1. Editorial: Summy-Birchard Inc. 1998. ISBN: 978-0-87487-763-2

Mooney, Rick: Thumb Position for Cello, Book 2. Editorial: Summy-Birchard Inc. 1998. ISBN: 9780874877649

Marderovsky Leonid: Lessons in cello playing. Editorial: Múzyka. 2011. ISBN: 979-0-706380-50-6

